

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ
ΕΔΩΞΕ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΝΕΑΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΩΣ
ΠΙΕΡΙΑΣ "Ο ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ",
ΕΠΑΙΝΕΣΑΙ

ΔΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"
Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Αρ. Φύλλου 129 - Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος (Σταυρίτες - Χριστιανάρης) 2018

90^η Επέτειος Ιδρύσεως της Νέας Τραπεζούντας

Το Δ.Σ. του Συλλόγου "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"
εύχεται στους απανταχού Οφίτες
και φίλους του Συλλόγου

Χρόνια Πολλά
Καλά Χριστούγεννα

Η πρώτη σελίδα του καταστατικού του προσφυγικού
συνεταιρισμού εξαγοράς γαιών «ΟΦΙΣ» Κάτω Αγιάννης.

Αναστάσιος Σεϊταρίδης

Γεώργιος Βασιλειάδης

Το τρέχον έτος (2018), η Νέα Τραπεζούντα
κλίνει τα ενενήντα του χρόνια από ιδρύσεώς
της. Επ' ευκαιρία της επετείου αυτής, κρίνεται
σκόπιμο να αναφερθώ στην ιστορική της δια-
δρομή από το 1928 μέχρι τον παρόντα χρόνο
2018, για να θυμηθούν οι παλαιότεροι και να μά-
θουν οι νεότερες γενιές.

Συνέχεια στη σελ. 4-5-6-7

«ΤΗ ΧΡΗΣΤΟΥ»

του ΙΩ. ΑΒΡΑΜΑΝΤΗ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΚΑΛΑΝΤΑ 'ΟΦΕΩΣ

Καλημέρα σας και πολλούς χρόνους
Υγειαν και χαρά στο νοικοκύρη
Υγειαν και χαρά στα παληκάρια

Έξω στην αυλή και στο παλάτι
Στέκουνε θυμίζου τα παληκάρια
Στέκουνε θυμίζου εσένα, αφέντη

Ε! αφέντη μας να μη κοιμάσαι
Οψεζνή βραδυ καλή βραδυ έν
Οψεζνή βραδυ Χριστός γεννέθεν

Οψές γεννέθεν και αύριον εστάθεν
Γράφει γράμματα βαστά Βαγγέλια
Γράφει γράμματα και πάλ' εγνώθη

Τον Παντόπλουτο τον τιμημένο
Τον ετίμησε Θεός και άγιοι
Τον εγέννεσεν η Παναγία
Τον εβάπτισεν ο Ιωάννης

Τον επέρπασαν οι σκύλ' Εβραίοι
Έρριξαν αυτόν εις έθρον τόπον
Αρχοντόπουλο και καλαμιόνι
Μύρος έτουνε και μυρ αηδόνι

Μύρος έτουνε και μυραηδόνι
Εμυρόδισεν και σεν αφέντη
Έ αφέντη μου να μην κοιμάσαι
Άψον το κερίν κ' έλα σην πόρτα.

Έτσι έλεγαν στα μέρη μας τα
Χριστούγεννα: «Τη Χριστού».

Και ο κόσμος την περίμενε
την μεγάλη αυτή εορτή, όπως
και τη Λαμπρή!

Τοποθετημένη και τούτη στο
τέρμα μιας Σαρακοστής με την
πιο αυστηρή αποχή από την κρε-
ατοφαγία και κάθε αρτύσιμο, ή-
ταν πολύ φυσικό, να κρατεί τον
κόσμο σε αγωνία: «Πότε θα έρ-
ται τη Χριστού».

Η αποτοξίνωση του οργανι-
σμού είχε πια συντελεσθεί και με
το παραπάνω.

Όλοι ανεξαιρέτως ενήστε-
ψαν και μικροί και μεγάλοι. Καμί-
α παράβασις. Τους μικρούς ε-
τρομοκρατούσε ο «κουκάρας»
και τους μεγάλους, αν αποτολ-
μούσε κανείς να καταλύσει τη νη-
στεία – περίπτωσης σπανιότατη
– τους συγκρατούσε ο φόβος α-
πό την ρετσίνα: «ατός φαρμα-
σώντς εν» ή «προτεστάνος εν».

Και ο εξαγνισμός της ψυχής
δεν ήθελε τίποτε άλλο, για να ο-
λοκληρωθεί, παρά μόνον τον
«πνευματικόν», κάποιον καλό-
γερον από την Παναγία Γουμε-
ρά, για το «Ξαγούρεμαν». Κι' αν
κανείς ετύχαινε να μη τα έχει κα-

λά με τον γείτονά του θα έπρεπε δί-
χως άλλο να πάει να συγχωρεθεί
και να συγχωρέσει, λέγοντάς του:
«σχώρα με κι ας σχωρώ σε». Μό-
νον έτσι θα μπορούσαν κι' οι δύο
να πάνε να «κοινωνίζνε».

Δεν ήταν όμως μόνο αυτός ο λό-
γος που έκανε τον κόσμο να περι-
μένει με τόση λαχτάρα «πότε θα
έρται τη Χριστού». Οι «ξενητάρ» οι
περισσότεροι συνήθιζαν να επι-

στρέφουν στα χωριά των το τε-
λευταίο δεκαπενθήμερο τη «Χρι-
στιανάρη» και μέχρι της «παρα-
μονής». Είναι όλοι σχεδόν κτίστες
και οικοδόμοι στην Κριμαία και ιδί-
ως στη Γιάλτα και τη περίοδο αυτή
τη νεκρή για το επάγγελμά τους
διαλέγουν να επισκεφθούν τις οι-
κογένειες των. Πόσο θα χαρούν
όλοι, όταν θα ανταμωθούν!

Συνέχεια στη σελ. 3

ΚΑΛΑΝΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΧΩΡΙΟΥ ΖΗΣΙΝΩ ΟΦΕΩΣ ΠΟΝΤΟΥ

«Ίδου ο χρόνος πέρασε και ήρθεν η ημέρα της του Χριστού γεννήσεως και ταύτη τη εσπέρα. Χριστός γεννάται σήμερον εν Βηθλεέμ τη πόλει, οι ουρανοί αγάλλονται, χαίρει η κτήσις όλη. Εντός της φάτης τίκτεται, υπό σπηλαιού θόλον Ο βασιλεύς των ουρανών και ποιητής των όλων Τρεις μαγιδώους έτρεφε μία Συρία χώρα, βαστούσαν σμύρναν και χρυσόν και λίβανον ως δώρα. Χοροί αγγέλων ψάλλουσι το Δόξα εν υψίστοις και υπό ποιμένων άδεται του Σύμπαντος ο κτίστης. Ως οδηγόν υπέρλαμπρον αστέρα ακολουθούσι. Ελθόντες εις το σπήλαιον το βρέφος προσκυνούσιν».

Ανακοίνωση – Γνωστοποίηση Ανέγερση Μνημείου – Κενοταφίου

Με πρωτοβουλία του Συλλόγου μας του «Αλέξανδρου Υψηλάντη» και την στήριξη των φορέων της Νέας Τραπεζούντας (Εκκλησία – Τοπικό Συμβούλιο), θα ανεγερθεί στο χώρο των κοιμητηρίων του χωριού, Μνημείο-Κενοτάφιο εις μνήμη των Οφίτικης καταγωγής θυμάτων της Ποντιακής Γενοκτονίας, και των θυμάτων κατά την περίοδο των Σταλινικών διώξεων στην πρώην Σοβιετική Ένωση.

Όσοι και όσες θέλουν να στηρίξουν με την οικονομική τους συνδρομή την προσπάθεια αυτή, μπορούν να καταβάλλουν όποιο χρηματικό ποσό επιθυμούν, με την αιτιολογία «ΓΙΑ ΤΟ ΚΕΝΟΤΑΦΙΟ», στους τραπεζικούς λογαριασμούς του συλλόγου οι οποίοι είναι:

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ: 373/296174-11

IBAN: GR 6001103730000037329617411

EUROBANK ΕΡΓΑΣΙΑΣ: 0026-0210-15-0100477219

IBAN: GR 9402602100000150100477219

Απαραίτητο στην κατάθεση και το ονοματεπώνυμο του καταθέτη ή της καταθέτριας για να αποσταλεί η αντίστοιχη απόδειξη.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

**Δίμηνη έκδοση
ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"
Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ ΠΙΕΡΙΑΣ**

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο ο πρόεδρος του Συλλόγου
ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ: Βασίλης Παραδεισόπουλος 6937054415

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τηλέφωνο - Fax: 23510 91291, E-mail: info@ipsilantis.gr
WEB SITE: www.ipsilantis.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Δ.Σ. Συλλόγου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βασίλης Παραδεισόπουλος

Σειταρίδης Δημοσθένης

Τερζίδης Βασίλειος

Φιλολογική επιμέλεια: Ζανέτα Κλεοπάτρα

Σελιδοποίηση: Σπύρος Κανελλάτος

Εκτύπωση: Τυπογραφείο "Παναγιωτής" - 23510 23625

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Φυσικά πρόσωπα: 10 ευρώ

Σύλλογοι - Κοινότητες: 30 ευρώ

Τράπεζες - Επιχειρήσεις Α.Ε. 45 ευρώ

Εξωτερικού:

Για χώρες Ευρώπης 25 ευρώ

Για άλλες Ηπείρους 30 δολ. ΗΠΑ

Επιπαγές - εμβάσματα:

Εφραιμίδης Βασίλης - Ταμίας (6976806391)

60100 Νέα Τραπεζούντα

*Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή μη δεν επιστρέφονται

*Τα κείμενα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους και όχι του Συλλόγου "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"

Αποκαλυπτήρια της προτομής του αείμνηστου Ελευθέριου Ελευθεριάδη, εξέχουσας μορφής του Ποντιακού Ελληνισμού.

Το κοινό αίτημα των Ποντιακών Συλλόγων Ν.Πιερίας και της Δημοτικής αρχής του Δήμου Κατερίνης να τιμηθεί ο Ελευθέριος Ελευθεριάδης για την προσφορά του στον Ποντιακό Ελληνισμό, πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 11 Νοεμβρίου με την τελετή των αποκαλυπτηρίων της προτομής του Ελευθέριου Ελευθεριάδη.

Η τελετή έγινε στην πλατεία Γενοκτονίας του Ποντιακού Ελληνισμού που βρίσκεται επί της οδού της 19ης Μαΐου και το παρόν έδωσαν, οι τοπικές αρχές του Νομού, πλήθος κόσμου, εκπρόσωποι συλλόγων και φορέων.

Τα αποκαλυπτήρια της προτομής έγιναν από το Δήμαρχο Κατερίνης κ. Σάββα Χιονίδη, από τον πρόεδρο του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου κ. Θεόδωρο Παυλίδη, από τον εκπρόσωπο των ποντιακών συλλόγων κ. Δημήτριο Αμπεριδίδη και τα εγγόνια του Ελευθέριου Ελευθεριάδη.

Χαιρετισμό απηύθυναν ο Δήμαρχος Κατερίνης και ο εκπρόσωπος των ποντιακών συλλόγων του Νομού. Η εκδήλωση στο χώρο της πλατείας έκλεισε με κατάθεση στεφάνων απ' όλους τους φορείς του Νομού, και την ερμηνεία του παραδοσιακού τραγουδιού «Την πατρίδα μ' έχασα» από τους Γιάννη Κουρτίδη (τραγούδι) και Γιώργο Ελευθεριάδη (λύρα).

Η εκδήλωση των αποκαλυπτηρίων ολοκληρώθηκε με φιλολογικό μνημόσυνο στην αίθουσα του πολιτιστικού κέντρου (ΕΚΑΒΗ), όπου ο εκπρόσωπος των ποντιακών συλλόγων κ. Δημήτριος Προκοπίδης στη σύντομη ομιλία του αναφέρθηκε στην μεγάλη και διαχρονική παρουσία και συμβολή του αείμνηστου Ελευθέριου Ελευθεριάδη, στη διατήρηση – διάσωση και διάδοση της ποντιακής πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι Ποντιακοί Σύλλογοι Πιερίας δώρισαν στην οικογένεια του, πίνακα ζωγραφικής με την προσωπογραφία του Ελευθέριου Ελευθεριάδη και φόντο το χωριό του τη Λαραχανή και την Παναγία Σουμελά στον Πόντο, τον οποίο φιλοτέχνησε η ζωγράφος-αγιογράφος κ. Σοφία Αμπεριδίδη.

Η εκδήλωση έκλεισε με παραδοσιακά τραγούδια του Πόντου, από τη μικτή χορωδία των Ποντιακών Συλλόγων Πιερίας.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ ΓΙΑ ΤΑ «ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Μακρή Αναστασία	100 €
Ταρατσίδου Αθηνά	60 €
Βαρβαρή Ευτυχία	50 €
Σειταρίδης Αρ. Ιορδάνης	10 €
Σειταρίδης Ιορ. Άρης	10 €
Μαλεζάς Χαρίτων	10 €
Γιανταμίδης Χρήστος	10 €
Γιανταμίδης Θεμιστοκλής	10 €
Γιανταμίδης Σάββας	10 €
Παπαδοπούλου-Σόλλα Κυριακή	30 €
Καζαντζίδης Στέλιος	100€
Αλχαζίδου Θεοφιλή-Ανέστης	20 €
Γρηγοριάδου Αθηνά	10 €
Γραμματόσης Χαρίλαος	20 €
Αραβίδης Ανδρέας	20 €

τα ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ μας

Γεννήσεις:

Την Τετάρτη 20 Ιουνίου 2018 ο Ανθόπουλος Χρήστος του Νικολάου, και η Έλενα Στράουπ απέκτησαν κορίτσι.

Την Πέμπτη 18 Οκτωβρίου 2018 ο Αθανάσιος Γκουγκλιάνος και η Βασιλική Σταμάτη το γένος Κοκκινίδη απέκτησαν κορίτσι.

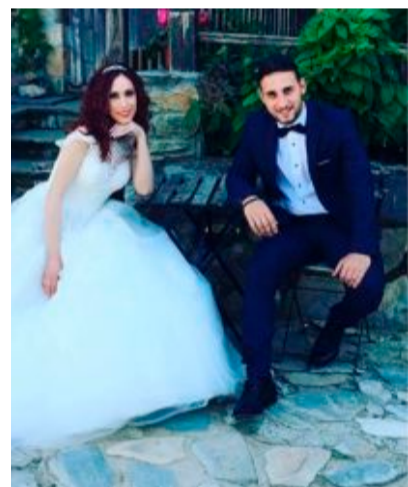
Βαπτίσεις:

Την Κυριακή 21 Οκτωβρίου, ο Δαφνοπατίδης Περικλής και η Κλειαρέτη Παπαδοπούλου βάπτισαν τον γιο τους στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Θείας Αναλήψεως Κατερίνης, με ανάδοχο τον Αναράκη Γεώργιο που έδωσε στο νεοφώτιστο το όνομα Δημήτριος.

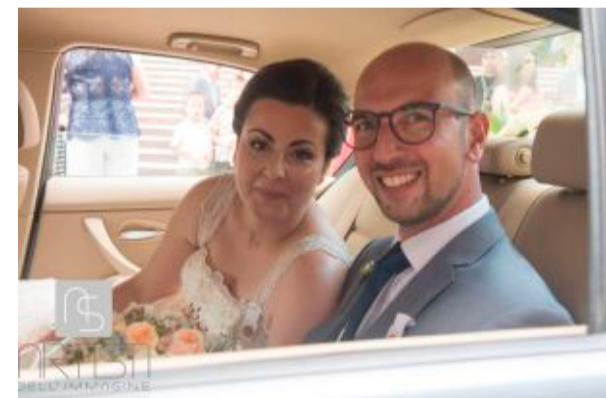

Γάμοι:

Το Σάββατο 21 Απριλίου 2018, ενώθηκαν με τα δεσμά του γάμου, στον Ιερό Ναό Προφήτου Ηλία Ρυακίων Πιερίας, ο Αναστάσιος Αδαμίδης και η Αθανασία Μπουκλή.

Το Σάββατο 9 Ιουνίου 2018, ενώθηκαν με τα δεσμά του γάμου, στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό Θείας Αναλήψεως Κατερίνης, ο Θεοφάνης Μεγαλόπουλος και η Δέσποινα Ζεϊμπέκη.

Απεβίωσαν:

Το Σάββατο 10 Νοεμβρίου απεβίωσε η Σαχινίδου Όλγα σε ηλικία 98 ετών, κάτοικος Πλαταμώνα Πιερίας.

Την Πέμπτη 15 Νοεμβρίου απεβίωσε ο Βλαχίδης Πάρις σε ηλικία 53 ετών, κάτοικος Ιασίου Ρουμανίας και Νέας Τραπεζούντας.

Επιτυχόντες σε Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι με Οφίτικη Καταγωγή

Τερζίδης Πέτρος του Ιωάννου και της Ελπίδας Χοχλιούρου, εισαχθείς στην Ιατρική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Μέσης Ιωάννης του Μάριου και της Ραχήλης Σαλονικίδου, εισαχθείς στο Τμήμα Φυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

«ΤΗ ΧΡΗΣΤΟΥ»

Συνέχεια από τη σελ 1

Άφησαν τις γυναίκες των με τα παιδιά στην κοιλιά και τώρα για πρώτη φορά τα παιδάκια θα νιώσουν το φιλή και το χάδι του πατέρα, με την άγια λέξη: «μπαμπά». Μέτοχοι της χαράς θα είναι και όλοι οι χωριανοί. Γιατί «οι νεοφερμένοι» θα δώσουν στο χωριό καινούρια ζωή και κανένα χαρτζιλίκι για τους δικούς των από τους ξενιτεμένους ή κανένα ρουχάκι στα παιδιά, στις γυναίκες, στους σπιτικούς των.

Την παραμονή διέκοπτον τα μαθήματα τα σχολεία, άλλα για ολόκληρο το «δωδεκαήμερον» και άλλα «ως τον νέο χρόνο». Η χαρά των παιδιών είναι απεριγράπτη. Κι' ας τους αγκάρει ο δάσκαλος να γεμίσουν ολόκληρες κόλλες ανιγράφοντας πολλές σελίδες του Αναγνωστικού. «Από βραδύς τη Χριστού» θα γυρίσουν τα σπίτια και θα τραγουδήσουν, το «Καλήν εσπέραν άρχοντες» ή το «Άγγελος κατέβη εξ ουρανού» με την επωδό σε κάθε στίχο του το «Η περισσότερά με χρυσά πτερά. Μήτηρ του φωτός και παντός, Χάιρε Δέσποινα». Και το «Νεόχρονοι» το βράδυ πάλιν θα τραγουδήσουν «τα κάλαντα». Θα ιδούνε και μωμοέρα».

Επί τέλους έφθασε η πολυπόθητη ημέρα. «Έρθεν τη Χριστού!» Τα μεσάνυχτα σημαίνουν οι κώδωνες των εκκλησιών και στη γειτονιά δεν ακούς τίποτε άλλο, παρά το βρόντο στις πόρτες και τις φωνές: «Ε, σκωθέστε, εντώκαν τα καμπάνας». Μερικές μητέρες αυτήν την ώρα ξαγρυπνούν ακόμη. Δεν πρόλαβαν να συγυρίσουν το σπίτι ή να ετοιμάσουν το φαγητό για την εορτή, ή να ράψουν τα ρουχάκια και τσαρουχάκια των παιδιών τους, αν δεν είχαν την οικονομική ευχέρεια να τους αγοράσουν «τζάπουλας», «κουντούρας», ή «τσαγκία».

Πολλά παιδάκια είχαν αποκοιμηθεί, μόλις λούσθηκαν, ντυμένα με τα γιορτινά των. Τόσο πολλή είναι η χαρά των για την καινούρια φορεσιά και τόσο μεγάλος ο ενθουσιασμός για την εορτή.

Η νύχτα συνήθως είναι θεοσκοτεινή. Τα γύρω όλα σκεπασμένα με παχύ στρώμα χιονιού. Ο Ουρανός ξάστερος και το αγιάζι πολύ τσουχτερό. Στην Ανατολή ένα ολόλαμπρο, αστέρι ακτινοβολεί, λες και είναι αυτό το άστρο που οδηγούσε τους Μάγους στο Σπήλαιο της Βηθλεέμ.

Σε λίγο η εκκλησία όλη και κάτω και πάνω στο «γυναικαρείον» είναι κατάμεστη από κόσμο. Οι Επίτροποι έχουν αντικαταστήσει τα Εξαπτέρυγα, το Ευαγγέλιο, το θυμιατό και μερικά άμφια με «κειμήλια». Είναι όλα πολύτιμα και μόνο τα Χριστούγεννα και το Πάσχα βλέπουν το φως της ημέρας. Όλα τώρα είναι λαμπερά. Η λειτουργία συνεχίζεται. Και το κάπως επίσημο ύφος που παίρνουν ιερείς και ψάλτες κι ας μη διακρίνονται πολλές φορές για τη μουσική τους τέχνη, μεταρσιώνει το εκκλησίασμα και το ανεβάζει σε άλλους αιθέρας, και όταν ψέλνουν ιδίως τις Καταβάσεις «Χριστός γεννάται, δοξάσατε!», τα Μεγαλυνάρια, το τροπάριο «Η Γέννησις σου Χριστέ ο Θεός ημών» και το κοντάκιο «Η Παρθένος σήμερον», ο κόσμος νομίζει, ότι όλα αυτά τα βλέπει στην πραγματικότητα. Το κοντάκιο αυτό σημειωτέον, ότι εψέλνεται ανά εις στίχους υπό του ιερέ-

ως και των ψαλτών.

Τα παιδιά «κρατούν το ίσον», κανοναρχούν. Και μετακινούνται μεταξύ δεξιού και αριστερού ψάλτου κρατώντας το Μηνιαίο ή την Οκτώηχο – οι εκκλησίες τα βιβλία δεν τα είχαν διπλά – και διαβάζουν φράση με φράση μεγαλοφώνως για να ψάλουν οι ψάλτες. Σε λίγο θα ανταγωνισθούν για τον Απόστολο. Ποιος θα τον πει ελληνικά. Όσο για τουρκικά δεν ήταν πολλοί οι υποψήφιοι. Αλήθεια, πόσο ωραία αντηχούσε κάτω από το θόλο του ναού το «Πάυλοσυν Γαλατί αληλερέ γκιουτεριγι μεκτουμπουνούν κουραατή ντιρ!»

Κάποια στο τέλος της θείας λειτουργίας θα πάνε κοντά στο γέρο παππού και θα του διαβάσουν την ευχή της Θείας Μεταλήψεως από τη Σύνοψη ή το Συνέκδημο. Πρόκειται να μεταλάβουν.

Πλησιάζουν πια τα ξημερώματα. Απολύει η Εκκλησία και ο κόσμος κατευθύνεται στα σπίτια του, όπου τους περιμένει αχνιστό και μυρωδάτο φαγητό από «κουζούμ», παστωμένο κρέας ή «πατσάς» από κεφάλι και ποδάρια, έτοιμα κι' αυτά απ' το φθινόπωρο ακόμη, όταν έκαναν του «κουζούμ», τη «καβουρμάν», «τ' άλειμμαν» βρασμένα μεσ' στη «τσάπαν» - πήλινη κασαρόλα-. Όσοι έχουν «γεννούλ χτήνον» ή «μόζικαν» δεν θα τους λείπει και το «ξύγαλαν». Τα αυγά, το βούτυρον δεν έλειπαν φυσικά ποτέ από το πιο φτωχικό σπίτι ακόμα.

Το κρασί ήταν άγνωστο για το πολύ τον κόσμο. Και το ρακί μόνον στις επισκέψεις προσφέρονταν.

Και το πρωί αρχίζουν οι επισκέψεις ομαδικώς. Οι άντρες και τα παιδιά της μια συνοικίας όλοι μαζί περνούν από όλα τα σπίτια της άλλης συνοικίας. Χαιρετώντας λένε: «Χριστός ετέχθη!» και απαντούν σ' αυτό: «Αληθώς ετέχθη!». Προσφέρεται ρακί με μεζέ «γκαβουρμά», ή «κοιλίδ», ή «στύπα». Κάπου κάπου προσφέρουν στο τέλος και «πουλουλάπα».

Της ομάδος προπορεύεται ο ιερέυς και ακολουθούν οι «μειζετέρ», και κατόπιν οι νέοι και τα παιδιά. Από τις συζητήσεις δεν λείπουν ούτε τα αστεία, ούτε τα πειράγματα, ούτε η πολιτική. Και προκειμένου περί Ελλάδος, «για τον Μωρέαν», όπως έλεγαν την Ελλάδα μερικοί γέροι ξενιτεμένοι άλλοτε στα βάθη της Μ. Ασίας, τον λόγον είχαν πάντα οι «νεοφερμένοι» «ξενιάρ». Στη Γιάλτα ευτύχησαν να γνωρίσουν τη βασίλική οικογένεια της Ελλάδος.

«Οι εξ Μεγάλης Δυναμείας αφήνε την Ελλάδαν να τρανύν, Φογούνταν γιαμ επαίρ' την Πόλ'. Γιατ' από κι διν' ατέ και την Κρήτην». «Στα 1912 το Πάσχα συμπύπτει την ίδια μέρα με τον Ευαγγελισμό!». Αυ'τα και τα παρόμοια δίνουν και παίρνουν σαν τα πιο ευχάριστα θέματα συζητήσεων.

Κάποιος ιερέυς έχει και το βιβλίο, που γράφει την προφητεία του Αγαθαγγέλου. Οι «μειζετέρ» συζητούνε και οι νεώτεροι και τα παιδιά ακούνε. Και όλοι μαζί προσδοκούνε την Ανάσταση του Γένους!

Κάποιο νέοι φροντίζουν για την εξεύρεση ενός μεγάλου σπιτιού παλαιού ρυθμού για τον χορό. Θα χορέψουν όλη τη νύχτα και όλο το χωριό. Γύρω και κυκλικά ο χορός και στη μέση «σο μεσογάμ' τα ... θεωρεία για όσους δεν χορεύουν.

Εορταστικές Εκδηλώσεις του Αγίου Δημητρίου στο Περίβλεπτο Δράμας

Αισθανθήκαμε τυχεροί, που παραβρεθήκαμε και στις φετινές εορταστικές εκδηλώσεις του χωριού για να τιμήσουμε τον Άγιο του. Σ' αυτό συνετέλεσε και η καλή φθινοπωρινή ημέρα.

Το πρωί παρακολούθησαμε την Θεία Λειτουργία. Στην συνέχεια όλοι οι εκκλησιάζομενοι συγκεντρωθήκαμε στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας όπου φωτογραφιθήκαμε, χαιρετισθήκαμε, αγκαλιαστήκαμε σαν καλοί χριστιανοί, συγχωριανοί, φίλοι από τα παλιά και κατά το πλείστον συγγενείς μεταξύ μας. Με κάποιους είχαμε χρόνια να συναντηθούμε, ακόμη και από τα σχολικά μας χρόνια. Δεν μπορώ να περιγράψω σε μια στήλη της εφημερίδας, αυτό που ενδόμυχα αισθανθήκαμε. Ταξιδέψαμε νοερά στο παρελθόν, στα παιδικά, σχολικά μας χρόνια βλέποντας τα γκρεμισμένα σπίτια μας, το σχολείο, την εκκλησία, όλα μας θύμιζαν τα παιδικά μας εκείνα αθώα χρόνια. Επίσης, νοερά επικοινωνήσαμε με τις άμωμες ψυχές των παππούδων μας που ήρθαν από τον μακρινό Πόντο, φέροντας μαζί τους την πίστη τους, την γλώσσα τους, την λύρα και τα τραγούδια τους και φυσικά τις παραδόσεις τους. Ήταν φτωχοί υλικά, αλλά πλούσιοι και ευτυχισμένοι στην ψυχή. Είχαν έμφυτη την φιλοξενία, την ανθρωπιά, την ειλικρίνεια στα καλά ανθρώπινα χαρακτηριστικά τους, που σήμερα σπανίζουν. Παρά την φτώχεια τους δεν τους έλειπε το γέλιο και τα ανέκδοτα. Έκαναν το πόντο της προσφυγιάς τους τραγούδι και κάτω από τους ήχους της λύρας, λες και τους μεθούσε ο ήχος της, χόρευαν, χόρευαν, χόρευαν ασταμάτητα τους ζωηρούς ποντιακούς χορούς, με ένα απλό, λιτό μεζέ, λίγο τουρσί, λίγο τυρί, καμιά ελιά και ψωμί και με λίγο κρασί (ρετσίνα) ή ούζο. Χόρευαν σε κάθε ευκαιρία, σε γάμους, σε πανηγύρια, σε εορτές κλπ., σαν να ήθελαν να ξεχάσουν με τον χορό, τον πόντο για τις χαμένες τους πατρίδες. Όλα αυτά ήρθαν κινηματογραφικά στις σκέψεις μας, πλημμυρίζοντάς μας από ρίγη συγκίνησης αναπολώντας το παρελθόν. Μόνο αν βρεθείς στο χωριό θα νιώσεις έτσι όπως ένιωσα, όπως νιώσαμε

Το ευχάριστο γεγονός στις φετινές εορταστικές εκδηλώσεις του Αγίου Δημητρίου ήταν η μεγάλη προσέλευση-συμμετοχή του κόσμου. Με χαρά διαπίστωνα ότι εκκλησία ήταν γεμάτη από πιστούς όχι μόνο με ρίζες από το χωριό μας αλλά και από πιστούς που δεν είχαν καταγωγή από το χωριό μας ή από τον Πόντο, Τους ευχαριστούμε για την τιμή που μας έκαναν, τους περιμένουμε και του χρόνου και όχι μόνο.

Στην συνέχεια, γεμίσαμε την αίθουσα συνεστιάσεων για την καθιερωμένη ποντιακή εορτή, με χορούς, τραγούδια, και καλό φαγητό για τα οποία φρόντισαν τα παιδιά του Συλλόγου.

Κατά την διάρκεια της εορτής, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Παύλος Σοφιάδης απεύθυνε χαιρετισμό στους παρευρισκόμενους. Στην συνέχεια κάλεσε στην έδρα τον Χρήστο Δ. Γιανταμίδη που αναφέρθηκε συνοπτικά στο ιστορικό της ημέρας, στις άοκνες και ανιδιοτελείς προσπάθειες του Προέδρου και των μελών του Δ.Σ. του Συλλόγου "Τραπεζούντα" ιδιαίτερα για την προετοιμασία-πραγματοποίηση της πανηγυρης του Αγίου Δημητρίου. Τους ευχαρίστησε θερμά, παροτρύνοντας όλους να τους χειροκροτήσουν.

Επίσης αναφέρθηκε και στα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Σύλλογος, συμβουλεύοντας τους παρευρισκόμενους να συνεισφέρουν οικονομικά, καθόσον ο Σύλλογος δεν έχει άλλους πόρους για να επιβιώσει.

Στην συνέχεια, παρέδωσε στον Πρόεδρο του συλλόγου "ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ" κορνίζα όπου απεικονίζεται ο ατρόμητος δημοσιογράφος "ΝΙΚΟΣ ΚΑΠΕΤΑΝΙΔΗΣ".

Τελειώνοντας ευχαρίστησε όλους τους συμμετέχοντες στις εορταστικές εκδηλώσεις του χωριού, που με την παρουσία τους λάμπρυναν την γιορτή, ευχόμενος το 2019 να είμαστε όλοι παρόντες.

Θα κλείσω με την ευχή των Παππούδων-γονέων μας που ήρθαν από τον Πόντο, την πατρίδα όπως την αποκαλούσαν και ενίοτε δάκρυζαν. Γιατί όμως δάκρυζαν; Ίσως για τα άταφα προσφιλή τους πρόσωπα που άφησαν αναγκαστικά κατά τον βίαιο ξεριζωμό τους, για τα σπίτια τους, τις εκκλησίες τους, τα σχολεία τους, τα μοναστήρια τους.... Ο Θεός ας τους αναπαύει, γιατί υπόφεραν πολλά, για να ζούμε εμείς καλλίτερα.

<<Υεία και ευλογίαν και καλή καληδρομίαν >>

Καλό αντάμωμα την 26η Οκτωβρίου 2019

Αντίρχος (ε.α.) (Ε) Χρήστος Δ. Γιανταμίδης Π.Ν.

του Χρήστου Γιανταμίδη
Απόστρατου Αξιωματικού
του Πολεμικού Ναυτικού

90^η Επέτειος Ιδρύσεως της Νέας Τραπεζούντας

Συνέχεια από τη σελ. 1

Οι ρίζες μας

Πριν αναφερθώ στο ιστορικό του χωριού, επιτρέψτε μου να πάω πίσω, στο μακρινό παρελθόν, από το 13ον αιώνα π.Χ. έως το 1923 μ.Χ. για να περιγράψω συνοπτικά την ιστορική καταγωγή μας: τις ρίζες μας.

Σύμφωνα με τον Michael Rostovzeff, οι Έλληνες προσέγγισαν τις ακτές του Ευξείνου Πόντου στα 1100 π.Χ., δηλαδή την εποχή του σιδήρου.

Ο Ο. J. Fallmerayer στο βιβλίο του «Η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας» υποστηρίζει ότι η Σινώπη ιδρύθηκε από ελληνο-πελασγικά φύλλα το 1260.

Ο πρώτος όμως καταγεγραμμένος ελληνικός πολιτισμός ήταν τον 9ον π.Χ. αιώνα. Όταν οι Ίωνες της Μιλήτου ίδρυσαν την Ηράκλεια και την Σινώπη και στην συνέχεια επεκτάθηκαν στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο του Πόντου - Μαύρης Θάλασσας, σύμφωνα και με τον γνωστό πόντιο γεωγράφο Στράβωνα από την Αμάσεια.

Μέσω των Ελλήνων αποίκων από την Μίλητο και μέσω της ιωνικής-αττικής γλώσσας, ο ελληνικός πολιτισμός διαδόθηκε και επεκράτησε στον Πόντο, εξελιζόμενος και όποιους ιθαγενείς συναντούσαν. Ιδιαίτερα δε, κυριάρχησε στο βασίλειο του Πόντου που δημιουργήθηκε από την παρθικής καταγωγής δυναστεία των Μυθριδατών από το 302 έως το 64 π.Χ. οπότε κατακτήθηκε από τους Ρωμαίους.

Οι Έλληνες του Πόντου από τον 9ον αιώνα π.Χ. μέχρι την ίδρυση της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας το 330 μ.Χ. από τον Μέγα Κωνσταντίνο, δεν έπαψαν ποτέ να έχουν δεσμούς με την μητροπολιτική Ελλάδα, ιδιαίτερα δε με την Αθήνα, όπως στο εμπορικό, στον οικονομικό, στον αμυντικό, και στον πολιτισμικό τομέα και μάλιστα στην κοινή τους γλώσσα.

Με την ίδρυση της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας ο Πόντος ενσωματώθηκε σ' αυτήν μέχρι την αποφράδα εκείνη ημέρα της 13ης Απριλίου του 1204 μ.Χ. όπου η Πόλη κατακτήθηκε, ισοπεδώθηκε, λεηλατήθηκε από τους Φραγκολατίνους της Δύσης κατά την 4ην σταυροφορία, καταλύοντας έτσι και την ελληνική αυτοκρατορία του Βυζαντίου, μέχρι το 1261 μ.Χ.

Από το 1204 μέχρι το 1461 έχουμε την Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας, που ίδρυσαν οι Αδελφοί Κομνηνοί, Αλέξιος και Δαβίδ, εγγόνια του Ανδρόνικου Α', ιδρυτή της βυζαντινής αυτοκρατορικής δυναστείας των Κομνηνών, και με την βοήθεια της θείας τους της Θαμάρ Βασίλισσας της Ιβηρίας. (Σημερινή Γεωργία).

Το 1461 η Τραπεζούντα κατακτήθηκε από τον Μωάμεθ Β' τον Πορθητή και μέχρι το 1923 οι Έλληνες του

Το πρώτο χορευτικό του συλλόγου «Αλέξανδρος Υψηλάντης» με τον Λυράρη Γιάννη Ιωαννίδη.

Πόντου ζούσαν κάτω από τον βάρβαρο Οθωμανικό ζυγό, και λόγω της αφόρητης αυτής κατάστασης, εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες Χριστιανοί εξισλαμίσθηκαν, οπότε συναντάμε και το φαινόμενο των κρυπτοχριστιανών.

Τον Σεπτέμβριο του 1922 συντελέστηκε η μεγαλύτερη καταστροφή στα χρονικά της ελληνικής ιστορίας. Μεγαλύτερη ακόμη και από την άλωση της Πόλης το 1453, γιατί μετά την άλωση της Πόλης, οι κάτοικοι της δεν ξεριζώθηκαν, παρέμειναν στα σπίτια τους, στις πατρίδες τους. Προσδοκώντας στην λύτρωσή τους.

Συνέπεια της μεγάλης αυτής καταστροφής, επήλθε στην συνέχεια ο ολοκληρωτικός ξεριζωμός των Ελλήνων από την Μικρά Ασία, Πόντο και από την Ανατολική Θράκη, και ένας πολιτισμός 3000 ετών έσβησε για πάντα, με την απόφαση της Συνθήκης της Λωζάνης του 1923, όπου προέβλεπε την υ-

ποχρεωτική ανταλλαγή των Ελλήνων και Τούρκων από την Τουρκία και Ελλάδα αντίστοιχα, με κριτήριο μόνο το θρήσκευμα. Με αποτέλεσμα οι εναπομείναντες εν ζωή Έλληνες έλαβαν δια της βίας εισητήριο χωρίς επιστροφή για την Μητροπολιτική Ελλάδα από την Συνθήκη της Λωζάνης και ένεκα της πολιτικής Ελευθερίου Βενιζέλου. Με την επιστροφή τους έκλεισε ο ιστορικός τους κύκλος της προαιωνίας παρουσίας τους και του ελληνικού πολιτισμού στον ευρύτερο χώρο του Πόντου-Μικράς Ασίας. Οι πρόγονοί μας που ξεκίνησαν αιώνες πριν όπως προαναφέρθηκε ήταν άποικοι, οι απόγονοί τους μετά από 3000 χρόνια επέστρεψαν ως πρόσφυγες με όλα τα ελληνικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα που έφεραν οι πρόγονοί τους.

Αυτή είναι εν καταλείδι η ιστορική μας παρουσία στον Πόντο.

Τώρα, ας γνωρίσουμε τα μέρη όπου έμεναν οι παππούδες μας, και συγκεκριμένα ας ταξιδέψουμε νοερά στα επτά χωριά του "ΟΦΙ" με πυξίδα το λαο-

Δεκαετία 1950. Μέλη της τεχνικής υπηρεσίας της τότε Νομαρχίας Πιερίας με κατοίκους του χωριού, στην χάραξη χωραφιών στη θέση Καλόγηρος.

Οι πρόσκοποι με τον αρχηγό τους, αείμνηστο Χρήστο Τερζίδη.

Προσωπική εργασία των κατοίκων του χωριού στον αύλειο χώρο της νεοαναγεγρόμενης εκκλησίας της Ζωοδόχου Πηγής.

Προσωπική εργασία των κατοίκων του χωριού για την ανέγερση κατοικίας.

γραφικό πόνημα του αείμνηστου Ηλία Ι. Χατζηγιαννίδη με τίτλο <<Ο ΟΦΙΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ -ΠΙΕΡΙΑΣ.>>, ο οποίος γεννήθηκε και έζησε στον Όφι ένα μεγάλο μέρος της ζωής τους, και ως εκ τούτου οι γραπτές μαρτυρίες του και πληροφορίες που μας δίνει είναι αξιόλογες, αληθές, αλλά και ανεκτίμητες για μας τους νεότερους συνεχιστές της ιστορικής μνήμης.

Γράφει λοιπόν για τον Όφι: «Ανατολικώς του Νομού Τραπεζούντας και εις απόστασιν 60 περίπου χιλιομέτρων, μεταξύ των επαρχιών Σουρμένων και Ριζαίου, είναι η επαρχία του Όφews, της οποίας τα σύνορα αρχίζουν από το Εβγιάν και φθάνουν μέχρι του Καλοποτάμου. Είναι μία από τας πλέον πυκνοκατοικημένες των επαρχιών του Νομού Τραπεζούντας.

Η έδρα της επαρχίας είναι το Σολακλή, όπου υπάρχει Ειρηνοδικείο, Δημαρχείο, Ταχυδρομείο και υποδιοίκηση Χωροφυλακής.

Το μήκος των ακτών του Όφews είναι περί τα 30 χιλιόμετρα. Έχει μέγιστο πλάτος 120 χιλ. και μέγιστο μήκος 130 χιλ.

Οι κάτοικοι του Όφews ανέρχονται εις 100.000 κατοίκους, συμπεριλαμβανομένων και των επτά ελληνικών χωριών των οποίων οι κάτοικοι ανήρχοντο εις 2000 περίπου κλπ.»

Οι κάτοικοι της επαρχίας του Όφews του Πόντου, οι καλούμενοι Οφίτες είναι πιθανώς απόγονοι της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας, εξισλαμισθέντες βιαίως κατά τα μέσα του 17ου αιώνα, διατηρούν εις τήν ορισμένα χριστιανικά έθιμα, ομιλούν παρεφθαρμένη ελληνική και χρησιμοποιούν ελληνικά επώνυμα δια τους εαυτούς τους και ελληνικές ονομασίες δια τα χωριά των. Πολλοί Οφίτες για να αποφύγουν τον εξισλαμισμό κατέφυγαν εις την επαρχία Χαλδίας.

Για να δούμε τώρα σε πια χωριά κατοικούσαν καθώς και τα χαρακτηριστικά τους.

Τιμώντας και πάλι τον συγγραφέα τον αφήνουμε να μας τα περιγράψει μέσω του πονήματός του.

«ΤΑ ΕΠΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΟΦΕΩΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΩΝ

Σχολεία- Εκκλησίες- Ιερείς- Διδάσκαλοι

Οι Οφίται στο Πόντο κατοικούσαν εις τα εξής επτά χωριά:

Εις το χωρίον Κοφκία με 130 κατοίκους με μία εκκλησία την Ζωοδόχου πηγή και με ένα Ιερέα τον παπα-Κωνσταντίνου Σπανίδη όστις και εδολοφονήθη υπό των Τούρκων και ένα δάσκαλο τον Μιχαήλ Σπανίδη τελειόφοιτο του Γυμνασίου Τραπεζούντας.

Εις το χωρίον Γίγα με 350 κατοίκους με δύο εκκλησίας τον Άγιο Γεώργιο και τον Άγιο Νικόλαο με Ιερέα τον παπα-Γεώργιο Βασιλειάδη και διδάσκαλο τον Δημήτριο Μαυρόπουλο στο Δημοτικό σχολείο.

Εις το χωρίον Ζησινώ με 300 κατοίκους και μια εκκλησία, τον Άγιο Γεώργιο, Δημοτικό σχολείο και τρεις διδασκάλους, τον Ανδρέα Παπαδόπουλο, τον Βασίλειο Αλχαζίδη ή Σαλονικίδη και Ανέστη Αλχαζίδη.

Εις το χωρίον Κουρίτς με 300 κατοίκους με μεγαλοπρεπέστατη εκκλησία κτισμένη εις υψηλή τοποθεσία, την μεταμόρφωση του Σωτήρος, Δημοτικό σχολείο και Ιερέα τον παπα-Ευθύμιο Αραβίδη.

Εις το χωρίον Ζουρέλ με 300 κατοίκους, με τριώ-

Φωτογραφία του 1932. Η πρώτη ομάδα του Εθνικού Νέας Τραπεζούντας, με τους ποδοσφαιριστές και μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

ροφο λιθόκτιστο Δημοτικό σχολείο, το οποίο χρησιμοποιείται και σήμερα παρά των Τούρκων ως ημιγυμνάσιο, με Ιερέα τον παπα-Παναγιώτη και με δύο εκκλησίας την Ζωοδόχου πηγή και την Κοίμηση της Θεοτόκου.

Εις το χωρίον Χαλτ με 130 κατοίκους με μία εκκλησία τον Άγιο Ευθύμιο, διδασκάλους τον Αναστάσιο Ζανέτα και τον Μιχαήλ Ζανέτα και Ιερέα τον παπα Πέτρο.

Το χωρίον Κρηνίτα με 450 κατοίκους με μία εκκλησία τους Ταξίαρχες Μιχαήλ και Γαβριήλ, με ωραιότατο λιθόκτιστο τριώροφο σχολικό κτίριο και Ιερέα τον παπα-Γιάννη Παπαδόπουλο. Το ως άνω σχολικό κτίριο χρησιμοποιείται και σήμερα ως κατοικία διδασκάλων ή δε εκκλησία ως σχολείο.

Εις το χωρίον Λέκα με 40 κατοίκους Όλα τα ανωτέρω χωριά ήσαν σχεδόν παραθαλάσσια, απέχοντα από της θαλάσσης περί τα δέκα χιλιόμετρα, πλην του χωριού Ζησινώ απέχοντος περί τα 20 χιλιόμετρα.

...Από τας αρχάς του 1900 εφοίτησαν πολλοί Οφίτες εις τον περιώνυμον Φροντιστήριο Τραπεζούντας πνευματικό κέντρο του Πόντου»

Ότι απέμεινε από την εκκλησία Ταξιαρχών στο χωριό Κρηνίτα Όφews

Οικία στο χωριό Ζουρέλ Όφews.

Η ΕΠΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΦΙΤΩΝ

Οι παππούδες/γονείς μας ερχόμενοι στην Ελλάδα, μετά από μια μακροχρόνια και ενίοτε για πολλούς θανατηφόρα οδύσσεια, όσοι εξ αυτών επέζησαν εγκαταστάθηκαν σε μέρη της Μακεδονίας. Ποια ήταν αυτά τα μέρη, ας αφήσουμε και πάλι τον αείμνηστο Ηλία μας, να μας τα γνωρίσει με την παραστατική γραφίδα της πέννας του.

«Οι Οφίτες εγκαταστάθηκαν εποικιστικώς εις διάφορα σημεία της Ανατολικής Μακεδονίας ως εξής:

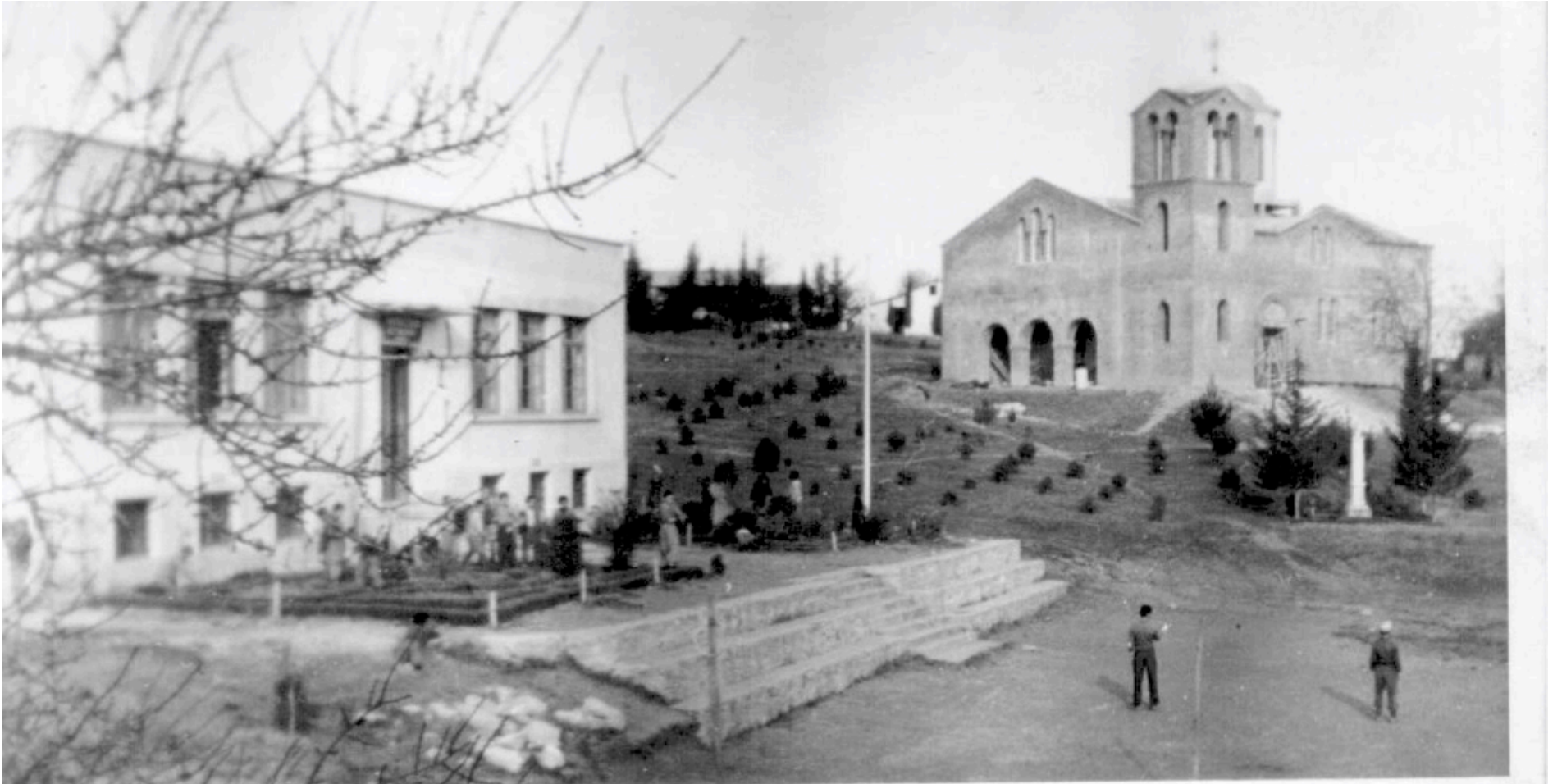
Εις την περιφέρεια Παρανεστίου Δράμας εις τα χωριά, Πολυνέρι (Λύσανη) Καλήκρουνο (Παστροβο), Περίβλεπτο (Καραγκιόζ κιοϊ) Μελισσοχώρι (Δρατίστα), Μεσοχώρι (Τζιφλίκ), Ντούκοβο

Β. Εις τα χωριά Ποντοκερασιά και Κολχιδα του Νομού Κιλκίς

Γ. Εις την Φιλώτα των Καϊλαριών (Πτολεμαΐδος) Νομού Κοζάνης

Δ. Εις την Μαυρόπετρα Νομού Αλεξανδρουπόλεως.

Συνέχεια στη σελ. 6

Αρχές της δεκαετίας του 1950. Άποψη του Δημοτικού Σχολείου και της Εκκλησίας της Ζωοδόχου Πηγής.

“Άποψες—Νέας Τραπεζούντος—Κατερίνης
Φωτο—Άριστοφάνους

συνέχεια από τη σελ. 5

Ε. Εις την Κρύα Βρύση περιφερείας Γιαννιτσών Νομού Πέλλης

ΣΤ.Εις τον Κορινό Νομού Πιερίας.

Εις τα ως άνω χωρία ευρίσκονται εισέτι οικογένειες Οφιτών. Το μέγεθος της συμφοράς ήταν τόσο μεγάλο ώστε όσοι την έζησαν και βρίσκονται εν ζωή αδυνατούν να την περιγράψουν. Η φαντασία αδυνατεί να συλλάβει την πραγματικότητα, μόνο όσοι είδαν δύνανται να εννοήσουν την κατάσταση κλπ.»

Η ΙΔΡΥΣΗ ΟΦΙΤΙΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Στην προηγούμενη ενότητα είδαμε ότι οι παππούδες/γονείς μας ζούσαν στα επτά προαναφερόμενα Οφίτικα χωριά, της επαρχίας του Όφους, που ανήκε στον Νομό Τραπεζούντας και σε απόσταση περί τα 60 χιλιόμετρα. Στα χωριά τους ζούσαν αρμονικά μέσω των εθίμων, των παραδόσεων τους και παρέχοντας κάθε απαιτούμενη βοήθεια μεταξύ τους, όπως βοήθεια σε άπορες οικογένειες, σε χήρες και σε ορφανά, η δε παρεχόμενη βοήθεια ήταν είτε οικονομική είτε προσωπικής εργασίας. Γενικά ζούσαν με αγάπη και αλληλοϋποστήριξη μεταξύ τους και πάντα στα πλαίσια της Χριστιανικής Ορθόδοξης Πίστης τους που ήταν γι' αυτούς ο φωτεινός φάρος της ζωής, που τους καθοδηγούσε στον δρόμο του ελληνισμού και της Ορθοδοξίας, παρ' ότι το τίμημα γι' αυτά, ενίοτε ήταν πολύ βαρύ μέχρι του σημείου που διακυβευόνταν και η ζωή τους από τους βάρβαρους Οθωμανούς.

Ερχόμενοι στην Ελλάδα ως πρόσφυγες όπως προαναφέρθηκε, ενδόμυχα, ο διακαής τους πόθος ήταν να συναντηθούν, να συγκεντρωθούν και ει δυνατόν να συγκατοικήσουν σε ένα χωριό. Η μεγάλη τους αυτή επιθυμία άρχισε να υλοποιείται από το 1926, με κύριους οραματιστές και πρωτεργάτες, τους αείμνηστους Γεώργιο Χ.Βασιλειάδη και Ανέστη Σεϊταρίδη, οι οποίοι ανέλαβαν το μεγάλο έργο για την ανεύρεση της πλέον κατάλληλης περιοχής, που να ευρίσκεται κοντά στην θάλασσα και σε πόλη, αλλά παράλληλα να έχει νερά και εύφορη καλλιεργήσιμη γη, για να τους θυμίζει την αλησμόνητη πατρίδα τους.

Έχοντας αυτά πάντα στο νου περιόδευσαν ανά την Μακεδονία, Χαλκιδική, τελικά κατέληξαν, στην αγορά κτήματος βορείως της Κατερίνης και σε απόσταση περί τα δέκα χιλιόμετρα. Το δασικό κτήμα 6800 στρεμμάτων αγοράστηκε από τους ιδιοκτήτες Δημ. Λέστου και από την Ελένη Αλτιντόπ το 1927, σύμφωνα και με το πόνημα του Ηλία Ι. Χατζηιωαννίδη. Μετά την αγορά, ειδοποιήθηκαν οι ανά την Μακεδονία διάσπαρτοι οφίτες για την αγορά του κτήματος, έτσι ώστε να εκδήλωναν ενδιαφέρον για την αγορά κλήρου.

Το ενδιαφέρον ήταν μεγάλο. Στην συνέχεια χωρίστηκε σε κλήρους το εν λόγω δασικό κτήμα στους ενδιαφερόμενους οφίτες, και αμέσως μετά ακολούθησε ένας τιτάνιος αγώνας, για να ξεχερσωθεί το πυκνό αυτό δάσος, να γίνει χωράφια, οικόπεδα, να χαραχθούν δρόμοι, στα οικόπεδα να κτιστούν σπίτια, εκκλησία, σχολείο, κοινότητα. Δούλεψαν σκληρά, μεθοδικά και ομαδικά και τα κατάφεραν μόνοι τους, χωρίς καμία βοήθεια από πλευράς της πολιτείας, με τον ιδρώτα τους, με τις πλάτες τους και με τα σκληροτράχηλα χέρια τους ξερίζωσαν τα αιωνόβια δέντρα και το δάσος το μετέτρεψαν σε καλλιεργήσιμη και κατοικήσιμη περιοχή, έτοιμη να δεχθεί και να τείσει τις οικογένειες τους.

Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Παράλληλα με την ίδρυση του χωριού, ιδρύθηκε και ο Συνεταιρισμός του χωριού τέλη του 1927 ή αρχές του 1928, με την ιδιότητα του ΝΠΙΔ. Η πρώτη του γενική συνέλευση πραγματοποιήθηκε την 1ην Απριλίου του 1928.

Ο Αδαμίδης Αδάμ στην ομιλία του στις πανηγυρικές εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν στην επέτειο των πενήντα (50) χρόνων από την ίδρυση της Νέας Τραπεζούντας το 1978.

Ο Συνεταιρισμός ιδρύθηκε για να αποτελέσει τον μηχανισμό στήριξης και ολοκλήρωσης του έργου ίδρυσης του οφίτικου χωριού και όπως παρακάτω:

Να αναλάβει την όλη διαχείριση του αγορασθέντος κτήματος, στην συνέχεια να την κατακυρώσει στους ενδιαφερομένους κληρούχους και να προβεί στην επίλυση τυχόν διαφορών μεταξύ των κληρούχων ή και με τις όμορες κοινότητες, καθόσον λειτουργούσε και ως κοινότητα μέχρι της ιδρύσεώς της το 1955.

Να προβεί στην διάνοιξη αγροτικών αλλά και εντός του χωριού δρόμων.

Να μεριμνήσει για την ύδρευση πόσιμου νερού, για να σταματήσουν οι κάτοικοι να εφοδιάζονται πόσιμο νερό από μολυσμένα πηγάδια ή από τα γύρω ποτάμια.

Να μεριμνήσει για την κατασκευή εκκλησίας, σχολείου και κοινότητας.

Όλα τα αναφερόμενα έργα πραγματοποιήθηκαν με την οικονομική συνδρομή αλλά και με την αμέριστη συμπαράσταση των κατοίκων του χωριού, καθώς και με την κάθε είδους βοήθεια, όπως, προσωπικής εργασίας ή και τεχνικής βοήθειας.

Συμπεραίνεται λοιπόν ότι όταν οι Πόντιοι θέλουν, μπορούν να πετύχουν τα πάντα.

Έτσι και οι παππούδες/γονείς μας, η σκληροτράχηλη και σκληρά δοκιμαζόμενη ελληνική ράτσα του Πόντου, δούλεψε άοκνα και ανιδιοτελώς, έτσι ώστε μέσα σε μια εικοσαετία να μετατρέψουν την δασώδη έκταση των 6800 στρεμμάτων σε καλλιεργήσιμους αγρούς.

Να ξερίζωσουν, δέντρα, παλιούρια, βάτα κλπ με τα μέσα της εποχής εκείνης, να χαράξουν οικόπεδα για να κτίσουν τα νέα τους σπίτια, για να αντικαταστήσουν τις από λαμαρίνα πρόχειρα κατασκευαζόμενες καλύβες τους.

Να αντικαταστήσουν τα λασπώδη μονοπάτια με ευθείς, φαρδύς και χαλικοστρωμένους δρόμους.

Να δημιουργήσουν δίκτυο για την ύδρευση του χωριού από τις πηγές της Ελαφίνας.

Να αντικαταστήσουν τις προσωρινές παράγκες για τις ανάγκες του εκκλησιασμού τους και μόρφωσης των παιδιών τους με τον μεγαλοπρεπή για χωριό Ναό και το επιβλητικό σχολικό κτήριο, που δυστυχώς σήμερα δεν λειτουργεί.

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΠΟΝΤΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Μεγάλη και ανεκτίμητη ήταν και η συμβολή της σκληράς εργαζόμενης πόντιας γυναίκας, που απέδειξε με την εργατικότητά της, ότι όχι μόνο δεν ήταν το αδύνατο φύλο, αλλά ήταν μια δυναμική γυναίκα που

Οι πρόσκοποι παρατεταγμένοι στην είσοδο της Εκκλησίας της Ζωοδόχου Πηγής.

Κοπή βασιλόπιτας του σώματος προσκόπων.

στήριξε την οικογένεια, και στάθηκε πάντα αρωγός κοντά στον άνδρα της, δουλεύοντας δίπλα-δίπλα για την ξεχέρσωση του κλήρου τους, να το καλλιεργήσουν και να συλλέξουν τους καρπούς των κόπων τους, και όλα αυτά, παράλληλα με τα καθήκοντα της οικοκυράς στο σπίτι, της μάνας για τα παιδιά της, και να σταθεί ως γυναίκα ζεστή δίπλα στον άνδρα της, μετά την σκληρή δουλειά της ημέρας.

Αυτή ήταν η πόντια γυναίκα, η γιαγιά, η σύζυγος, η μάνα, αδελφή, η κόρη με την οποιανδήποτε ιδιότητά της ήταν πάντα κοντά στον αρχηγό της οικογένειας στους δύσκολους χρόνους της εποχής εκείνης.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Παράλληλα με την συλλογική εργασία για την αποπεράτωση των απαιτούμενων έργων στο νεοσύστατο, νεοϊδρυθέν οφίτικο χωριό, μερίμνησαν και για την ψυχαγωγία τους στον ελεύθερο χρόνο τους, συνήθως στις Κυριακές και εορτές, και γι' αυτό ίδρυσαν τον Αναμορφωτικό Σύλλογο «Η Κυψέλη» το 1929, ως συνέχεια της Φιλοπώχου αδελφότητας «Κυψέλη» του χωριού Γίγα στον Όφι. Ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Παύλου, αδελφού του Γεωργίου Χ. Βασιλειάδη, του ιδρυτή του χωριού.

Ο Σύλλογος αυτός, φρόντιζε πάντα να ψυχαγωγεί τους κουρασμένους από την βαριά δουλειά των κατοίκων, με τις θεατρικές του παραστάσεις, τα δε έσοδα από τις θεατρικές παραστάσεις διαθέτονταν για την ανέγερση του Δημοτικού σχολείου και της Εκκλησίας.

Το 1965 ο Σύλλογος "Κυψέλη" μετονομάστηκε σε Μορφωτικός Ποντιακός Σύλλογος "Αλέξανδρος Υψηλάντης" (κατάγεται από το "Υψηλ" ή Υψηλή του "Όφι") ο οποίος συμπληρώνει τον ερχόμενο χρόνο τα ενενήντα χρόνια από την ίδρυσή του. Σημαντική παρουσία και προσφορά στα πολιτιστικά και κοινωνικά δρώμενα του χωριού, είχε το Σώμα Προσκόπων, από τα μέσα της δεκαετίας του 1950 έως και τα τέλη της δεκαετίας του 1960, το οποίο ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του αείμνηστου διδασκάλου και αναμορφωτή της Νέας Τραπεζούντας Χρήστου Τερζιδη. Αξιόλογη παρουσία και από τον σύλλογο αγροτοπαίδων Νέας Τραπεζούντας από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 έως το 1975, με δραστηριότητα σε θέματα αγροτικής ανάπτυξης και εκπαίδευσης των κατοίκων του χωριού.

Αθλητισμός

Για την άσκηση και την ψυχαγωγία των κατοίκων του χωριού, το 1932 ιδρύθηκε η ποδοσφαιρική ομάδα του χωριού με την επωνυμία «ΕΘΝΙΚΟΣ», που την διατηρεί μέχρι και σήμερα.

ΑΠΟΔΟΣΗ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΙΜΗΣ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΓΟΝΟΥΣ ΜΑΣ

Οι παππούδες/γονείς μας που ήρθαν από τον Πόντο ως πρόσφυγες και ρίζωσαν στο χωριό αυτό, που οι ίδιοι ίδρυσαν, όπως προαναφέρθηκε, έφεραν μαζί τους την πίστη τους, την γλώσσα τους, την λύρα και τα τραγούδια τους και φυσικά τις παραδόσεις τους. Ήταν φτωχοί υλικά, αλλά πλούσιοι και ευτυχισμένοι στην ψυχή, είχαν έμφυτη την φιλοξενία, την ανθρωπιά, την ειλικρίνεια, στα καλά ανθρώπινα χαρακτηριστικά τους, που σήμερα σπανίζουν. Παρά την φτώχεια τους δεν τους έλλειπε το γέλιο και τα ανέκδοτα. Έκαναν το πόνο της προσφυγιάς τους τραγούδι και κάτω από

Το νεόκτιστο Δημοτικό Σχολείο του χωριού πριν ακόμη αναγνωριστεί η Νέα Τραπεζούντα ως κοινότητα.

Αστείρευτη η προσφορά και παρουσία των γυναικών της Νέας Τραπεζούντας που βοήθησαν να δημιουργηθεί το Οφίτικο χωριό.

τους ήχους της λύρας, λες και τους μεθούσε ο ήχος της, χόρευαν, χόρευαν, χόρευαν ασταμάτητα τους ζωηρούς ποντιακούς χορούς, με ένα απλό λιτό μεζέ, λίγο τυρί, καμιά ελιά, ψωμί, και με λίγο κρασί ή ούζο. Χόρευαν σε κάθε ευκαιρία, σε γάμους, σε πανηγύρια, σε ονομαστικές εορτές.

Ο Σπύρος Αλχαζίδης στην ομιλία του κατά τον εορτασμό των 50 ετών ίδρυσης του χωριού είπε: <<...με όλες τις στερήσεις και τα πολλά προβλήματα μας στήναμε τις Κυριακές και τις εορτές το πανηγύρι στην πλατεία και με το τραγούδι και το χορό μας στρέψαμε την πλάτη μας στην φτώχεια και ανοίγαμε την καρδιά μας στην χαρά και την ευτυχία της ζωής>>.

Αυτοί ήταν οι παππούδες/γονείς μας-οι πρόγονοί μας, οι πιο αυθεντικοί Έλληνες σύμφωνα και με το βιβλίο που εκδόθηκε το 1926 στη Γενεύη από την Κοινωνία των Εθνών (ΚτΕ) με τίτλο "Η εγκατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα" μεταξύ άλλων, αναφέρονται και τα εξής: «Από τις ορεινές επαρχίες ή τα ψηλά οροπέδια του Πόντου έρχεται μια ανθρώπινη φυλή με ήθη αυστηρά, που δεν έχει απολέσει τίποτα από το μαχητικό μένος, και τις πολεμικές αρετές του προγόνου,

μεσαιωνικού ήρωα, Ακρίτα. Οι γυναίκες είναι ανάλογες. Προικισμένες με κουράγιο και σφρίγος, επιδίδονται στις αγροτικές εργασίες, ακόμα καλλίτερα και από αυτές του νοικοκυριού. Οι Πόντιοι αυτών των περιοχών θεωρούνται οι πιο αυθεντικοί Έλληνες. Η επιβλητική τους εμφάνιση, η αγνότητα των συνηθειών τους και της γλώσσας τους πιστοποιούν αυτήν την προέλευση. Μιλούν μια ελληνική που βρίθει από φωνήεντα και αρχαίες εκφράσεις και μέσα της αναβιώνουν ομηρικοί στοίχοι. Οι πρόσφυγες του Καυκάσου είναι συγγενείς μας πιο διαφοροποιημένοι από τους προηγούμενους. Προερχόμενοι από Ποντίους που μετανάστευσαν τον 19ο αιώνα στον Ρωσικό Καύκασο, είναι διπλής προελεύσεως, από την περιοχή του Καρς οι μεν, ευρηματικοί, δραστήριοι με ευέλικτο νου. Από την Τσάλκα (Τιφλίδα), οι δεύτεροι είναι λιγότερο εξελιγμένοι από τους πρώτους».

Πέρασαν χρόνια, που ο άνεμος της καταστροφής ξερίζωσε για πάντα τον ελληνισμό της Ιωνίας, της Ανατολικής Θράκης και του Πόντου, χωρίς όμως να σβήσει τις μνήμες μας για τις αλησμόνητες πατρίδες των παππούδων/γονέων μας, όπως μας τους περιέγραφαν.

Γι αυτό, έχουμε ιερά υποχρέωση να αποτίσουμε φόρο τιμής στους προγόνους μας που κράτησαν ψηλά την ιδέα του ελληνισμού, τα ιερά σύμβολα, τα ήθη, τα έθιμα, τις παραδόσεις, την γλώσσα και την θρησκεία μας και χάρη αυτών των ιδανικών, και επιλογών τους, εμείς τα παιδιά/εγγόνια τους, οι απόγονοί τους βρισκόμαστε σήμερα εδώ ως Έλληνες και Ορθόδοξοι Χριστιανοί.

Εις ένδειξη σεβασμού και μνήμης το άρθρο αυτό αφιερώνεται στους προγόνους μας καθώς επίσης και στους παππούδες μας, που ίδρυσαν το ωραίο αυτό χωριό, όπου και τερμάτισαν την επίγεια ζωή τους. Είναι απολύτως βέβαιον ότι οι ψυχές τους θα ζουν ανάμεσά μας, όσο θα τους θυμόμαστε και θα τους μνημονεύουμε.

Του Δημοσθένη
Σπυρίδωνα Σείταριδη
του Βασιλείου, Δικηγόρου

Εκδρομή των τμημάτων ζωγραφικής του συλλόγου μας στην Λάρισα

Τα δύο τμήματα ζωγραφικής του Συλλόγου μας (παιδικό- ενήλικων) πραγματοποίησαν το Σάββατο 24 Νοεμβρίου, επίσκεψη στη Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας και στο Διαχρονικό (Αρχαιολογικό) Μουσείο Λάρισας.

Πρώτα επισκεφθήκαμε τη Δημοτική Πινακοθήκη - Συλλογή Γ. Ι. Κασιόγρα, η οποία στεγάζεται σε ένα υπέροχο από άποψη αρχιτεκτονικής κτήριο. Η Συλλογή Γ. Ι. Κασιόγρα, δωρεά του γνωστού χειρουργού και συλλέκτη στην πόλη της Λάρισας, συγκαταλέγεται στις αξιολογότερες της χώρας και είναι μοναδική για τα δεδομένα της ελληνικής περιφέρειας. Περιλαμβάνει 781 έργα ζωγραφικής, χαρακτικά και σχέδια σπουδαίων Ελλήνων καλλιτεχνών από τα μέσα του 19ου ως τα μέσα του 20ου αιώνα. Τα χρονικά όρια της Συλλογής περιλαμβάνουν περίπου εκατόν εβδομήντα χρόνια ιστορία της νεοελληνικής τέχνης, αφού το αρχαιότερο έργο της συλλογής είναι "Η Αποκαθήλωση" του Νικολάου Καντούνη (1768-1834) και ένα από τα νεότερα "Η Κόκκινη λάμπα" (1972) του Σπύρου Βασιλείου.

Θαυμάσαμε τα υπέροχα έργα τέχνης της Συλλογής τα οποία καλύπτουν σχεδόν όλη την ιστορία της νεοελληνικής τέχνης με καλλιτέχνες από την Επτανήσιακή Σχολή και τα Επτάνησα γενικότερα (Νικόλαος Καντούνης, Άγγελος Γαλλινάς, Γεώργιος Άβλιχος, Βικέντιος Μποκατσιάμπης, Νικόλαος Ξυδιάς-Τυπάλδος), τη Σχολή του Μονάχου (Νικηφόρος Λύτρας, Γεώργιος Ιακωβίδης, Πολυχρόνης Λεμπέσης, Συμεών Σαββίδης, Θάλεια Φλωρά-Καραβία), καλλιτέχνες που κινούνται στις προεκτάσεις της Σχολής του Μονάχου (Ο. Φωκάς, Ν. Οθωναίος, Β. Χατζής, Ουμ. Αργυρός, Ε. Ιωαννίδης, Ε. Θωμόπουλος, Ν. Χειμώνας). Ο 20ος αιώνας εκπροσωπείται από δύο σημαντικά ονόματα, μέλη της «Ομάδας Τέχνη», τον Κωνσταντίνο Παρθένη και Κωνσταντίνο Μαλέα. Επίσης είδαμε έργα τέχνης από καλλιτέχνες που ανήκαν στην πρωτοπορία (Νικόλαος Λύτρας, Θεόφραστος Τριανταφυλλίδης, Μιχάλης Οικονόμου, Παύλος Μαθιόπουλος, Δημήτρης Γιολλάσης), στη «Γενιά του '30» (Γεώργιος Γουναρόπουλος, Γεράσιμος Στέρης, Δημήτρης Βισώρης, Αγώνωρ Αστεριάδης, Γιάννης Μηταράκης, Πολύκλειτος Ρέγκος, Νίκος Νικολάου, Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας) αλλά και από καλλιτέχνες νεότερους (Γ. Μόραλης, Βάλιας Σεμερτζίδης, Γ. Σικελιώτης, Γιάννης Ψυχοπαίδης). Θαυμάσαμε επίσης και τα έπιπλα του γραφείου του Ερρίκου Σλήμαν τα οποία χρονολογούνται στα τέλη του 19ου αιώνα και ανήκουν σήμερα στη Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας μετά από δωρεά του ιατρού Γ. Ι. Κασιόγρα. Η ιστορία αυτών των επίπλων είναι συνδεδεμέ-

νη με δύο προσωπικότητες του 19ου αιώνα. Σχεδιάστηκαν το 1881 από τον αρχιτέκτονα Ερνέστο Τσίλλερ (Ernst Ziller) για τον Ερρίκο Σλήμαν (Heinrich Schliemann). Ο Γ. Ι. Κασιόγρας αγόρασε τα έπιπλα αυτά το 1955 από παλαιοπωλείο της Αθήνας και τα χρησιμοποίησε στο ιατρείο του έως το θάνατό του. Κληροδοτήθηκαν στη Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας το 1998.

Όμως ποιός είναι ο Γεώργιος Κασιόγρας ο οποίος δώρισε την πολύτιμη Συλλογή του στο Δήμο Λάρισας;

Ο Γεώργιος Ι. Κασιόγρας γεννήθηκε στη Λάρισα το 1914. Ο πατέρας του ήταν πρόσφυγας από την Ανατολική Ρωμυλία. Σπούδασε ιατρική στο Πανεπι-

στήμιο Αθηνών, όπου αναγορεύθηκε διδάκτωρ της Χειρουργικής. Το 1940 υπηρέτησε στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Λάρισας. Στο έπος του 1940 εργάστηκε ως στρατιωτικός ιατρός στα Νοσοκομεία Εκστρατείας. Στην κατοχή συνελήφθη από τους Ιταλούς για την αντιστασιακή του δράση και φυλακίσθηκε στη Λάρισα και στην Αθήνα. Το 1946 παντρεύτηκε την Καίτη Καζαντζή, διευθύνουσα του νοσοκομείου Ευαγγελισμός και απέκτησαν τρεις κόρες. Στο διάστημα 1948-49, στα χρόνια του Εμφυλίου, διετέλεσε διευθυντής στρατιωτικής χειρουργικής μονάδας του Ελληνικού Στρατού στην περιοχή της Καστοριάς. Το 1949 εγκαταστάθηκε στη Λάρισα και ίδρυσε τη Χειρουργική Κλινική Γ. Ι. Κασιόγρα, η οποία λειτουργήσε ως το 1987.

Από το 1990 στεγάζεται εκεί η Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Παράλληλα, ενδιαφέρθηκε για την ελληνική ζωγραφική και δημιούργησε συλλογή 781 έργων των σημαντικότερων Ελλήνων δημιουργών της περιόδου 1850-1950, την οποία δώρισε στον Δήμο Λαρισαίων το 1981. Το 1983 βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών με το βραβείο της Τάξεως των Ηθικών και Πολιτικών Επιστημών.

Μετά την τόσο ενδιαφέρουσα επίσκεψη μας στην Πινακοθήκη, επισκεφθήκαμε το Διαχρονικό Μουσείο Λάρισας, ένα από τα καλύτερα περιφερειακά μουσεία της Ευρώπης.

Το παλιό Αρχαιολογικό Μουσείο της Λάρισας στεγαζόταν στο Γενί Τζαμί, στο κέντρο της πόλης. Το κτίριο παρουσίαζε πολλά εγγενή προβλήματα, με κυριότερο αυτό της έλλειψης χώρου, με αποτέλεσμα τα πλούσια ευρήματα από τη Λάρισα και την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας να μην μπορούν να εκθεθούν και να αναδειχθούν επαρκώς.

Μετά από χρόνια ζυμώσεων και αφού η ανάγκη της μεταστέγασης είχε γίνει πλέον επιτακτική, επιλέχθηκε ο λόφος του Μεζούρλου ως ο πλέον κατάλληλος χώρος για το νέο Μουσείο. Το Μεζούρλο βρίσκεται στις νότιες παρυφές της πόλης, πάνω στην περιφερειακή οδό της Λάρισας. Η έκταση των 54 στρεμμάτων του Μουσείου παραχωρήθηκε σταδιακά από το Δήμο Λάρισας στο Υπουργείο Πολιτισμού.

Το 1984 προκηρύχθηκε πανελλήνιος αρχιτεκτονικός διαγωνισμός για την ανέγερση του Μουσείου, από τον οποίο αναδείχθηκε και εφαρμόστηκε η μελέτη του αρχιτέκτονα Π. Φωτιάδη και των συνεργατών του.

Η θεμελίωση του κτιρίου έγινε το 1996 ενώ η κατασκευή του ολοκληρώθηκε το 2006. Το 2008 πραγματοποιήθηκε η διοικητική παραλαβή του μουσείου από την ΙΕ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και την 7η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Στις 28 Νοεμβρίου του 2015 το Μουσείο άνοιξε τις πύλες του στο κοινό, σηματοδοτώντας μια νέα εποχή για τον πολιτισμό της Λάρισας και της Θεσσαλίας.

Τα εκθέματα προέρχονται από ανασκαφές που διενεργήθηκαν κατά τη διάρκεια του 20ου αι. μέχρι σήμερα στους νομούς Λάρισας, Τρικάλων και Καρδίτσας, από παραδόσεις και δωρεές αντικειμένων καθώς και από επαναπατρισμό αρχαιοτήτων. Συνολικά στην έκθεση εκτίθενται περί τα 2000 αντικείμενα.

Με τη βοήθεια της ξεναγού, εξειδικευμένης στα παιδιά δημοτικού, κάναμε ένα ταξίδι στο χρόνο και γνωρίσαμε την Ιστορία της Θεσσαλίας και της Ελλάδας γενικότερα μέσα από τις ενότητες του μουσείου. Πρώτα γνωρίσαμε την Παλαιολιθική εποχή και στις προθήκες του μουσείου είδαμε εργαλεία από πυριτόλιθο και χαλαζία της Ανώτερης και Μέσης Παλαιολιθικής περιόδου (από την εμφάνιση του ανθρώπου έως το 10000π.Χ.), τα οποία βρέθηκαν σε επιφανειακές έρευνες στις όχθες του Πηνειού ποταμού. Μαζί με τα εργαλεία υπήρχαν κάποια απολιθωμένα οστά ζώων χαρακτηριστικών για την πανίδα της περιοχής αυ-

τής πριν 30-45 χιλιάδες χρόνια. Οι άνθρωποι ήταν κυνηγοί και τροφοσυλλέκτες και ζούσαν σε ολιγομελείς ομάδες που μετακινούνταν για την εξεύρεση τροφής. Επόμενη στάση ήταν στη Νεολιθική Εποχή. Είδαμε εκθέματα αντιπροσωπευτικά όλων των περιόδων του υλικού πολιτισμού της εποχής αυτής (6500π.Χ. - 3300π.Χ.) που προέρχονται από ανασκαφικές και επιφανειακές έρευνες. Οι νεολιθικές κοινότητες αποτελούνται από γεωργούς και κτηνοτρόφους που ζουν σε μικρά χωριά σε όλη τη θεσσαλική πεδιάδα. Ειδικότερα, θαυμάσαμε πήλινα αγγεία με χαρακτηριστικά σχήματα και διακόσμηση, αποθηκευτικά αγγεία, κατασκευές και σκεύη που σχετίζονται με τη «νεολιθική κουζίνα». Επίσης, σύνεργα υφαντικής, εργαλεία από οστά ζώων και λίθινα καθώς και δείγματα των πρώτων μετάλλινων (χάλκινων) εργαλείων που εμφανίζονται στο τέλος της εποχής αυτής. Πλούσιες συλλογές με ειδώλια ανθρώπων και ζώων, ομοιώματα σπιτιών και αντικειμένων της οικοσκευής των νεολιθικών νοικοκυριών καθώς και κοσμήματα μας οδηγούν στον κόσμο της νεολιθικής ιδεολογίας. Τέλος, εντυπωσιασμοί και ταφές με καύσεις νεκρών παρέχουν μια εικόνα για τα ταφικά έθιμα των ανθρώπων της εποχής. Ακολούθως γνωρίσαμε την Εποχή του Χαλκού και του Σιδήρου. Η Εποχή του Χαλκού διαιρείται σε τρεις κύριες περιόδους, την Πρώιμη (3η χιλιετία π.Χ.), τη Μέση (α' μισό της 2ης χιλιετίας π.Χ.) και την Ύστερη Χαλκοκρατία (1540-1100 π.Χ.). Στην αίθουσα παρουσιάζονται ευρήματα της Πρώιμης και Μέσης Εποχής του Χαλκού, αγγεία και μικροαντικείμενα που σχετίζονται με τις καθημερινές πρακτικές του ανθρώπου, από την Άργισσα και τη Μαγούλα Δήμητρα. Μοναδικό, εμβληματικό εύρημα της ενότητας αποτελεί το μεγαλιθικό μνημείο (μενχίρ) από τη Σουφλί Μαγούλα. Η Ύστερη Χαλκοκρατία ταυτίζεται με την περίοδο που είναι ευρέως γνωστή ως Μυκηναϊκή. Πρόκειται για την εποχή κατά την οποία πλάθονται οι θεσσαλικοί μύθοι, όπως η δημιουργία του Δωδεκάθεου, οι περιπέτειες του Απόλλωνα με τις θεσσαλές θνητές Κορωνίδα και Δάφνη, η Κενταυρομαχία, η γέννηση του Ασκληπιού, ο Ποσειδώνας με την τριάδα του, ο Πηλείδης Αχιλλέας και οι υπόλοιποι αρχηγοί που έλαβαν μέρος στην εκστρατεία κατά της Τροίας. Η περίοδος εκπροσωπείται από ευρήματα της ευρύτερης περιοχής του νομού Λάρισας, με ιδιαίτερη έμφαση στα ταφικά σύνολα από το Μεγάλο Μοναστήρι. Στην Εποχή του Σιδήρου, από τον 11ο και ως τον 8ο αι. π.Χ., σημειώθηκαν μετακινήσεις πολλών φύλων από τα ορεινά διαμερίσματα της ηπειρωτικής Ελλάδας προς τις πεδινές περιοχές και παράλληλα από τον ελλαδικό χώρο προς τα νησιά και τα παράλια της Μικράς Ασίας και την Κύπρο. Η Θεσσαλία υπέστη έντονα αυτήν την κινητικότητα, αφού σ' αυτόν και από αυτόν το χώρο μετακινήθηκαν τουλάχιστον 6 φύλα: οι Αιωνίτες, οι Αιολείς, οι Βοιωτοί, οι Θεσσαλοί, οι Λαπίθες και οι Μάγνητες.

Επόμενη περίοδο που γνωρίσαμε ήταν η Αρχαϊκή και Κλασική Εποχή. Μετά την εδραίωση των Θεσσαλών στην περιοχή, κατά την αρχαϊκή περίοδο (7ος αι. π.Χ.) αναπτύσσονται αυτόνομα οργανωμέ-

νες πόλεις, που αποτελούσαν τις έδρες των αριστοκρατικών γενών (οίκων). Η πολιτική οργάνωση της Θεσσαλίας συνδέθηκε άμεσα με την τύχη αυτών των γενών. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, ο Αλεύας ο Πυρρός, του αριστοκρατικού οίκου της Λάρισας, φαίνεται ότι είχε τη σύλληψη της διοικητικής και στρατιωτικής αναδιοργάνωσης της θεσσαλικής πολιτείας. Έτσι, στα τέλη του 6ου αι. π.Χ., η Θεσσαλία διαιρέθηκε σε τέσσερις περιφέρειες, τις τετράδες ή μοίρες: την Πελασγιώτιδα, την Εστιαιώτιδα, τη Θεσσαλιώτιδα και τη Φθιώτιδα. Στην περιφέρεια του θεσσαλικού χώρου ήταν εγκατεστημένα τα έθνη των περιοίκων, που είχαν τα δικά τους χαρακτηριστικά: οι Μάγνητες, οι Περραιβοί, οι Αθαμάνες, οι Δόλοπτες, οι Αιωνίτες, οι Μαλιείς και οι Οιταίοι. Οι λαοί αυτοί αποτελούσαν μέλη μίας ευρύτερης συμμαχίας υπό την ηγεμονία των Θεσσαλών και αναφέρονταν άλλοτε ως υποτελείς, άλλοτε ως αυτόνομοι και άλλοτε ως «σύμμαχοι».

Η ενότητα εκπροσωπείται από θεσσαλικά επιτύμβια ανάγλυφα, έργα τοπικών εργαστηρίων, με σαφείς επιρροές από την ιωνική παράδοση αλλά και τη λεγόμενη «απτική κοινή». Παράλληλα, παρουσιάζονται τοπικά αγγεία αλλά και εισηγμένα από κορινθιακά και αττικά εργαστήρια κεραμικής.

Πληροφορίες για τους τοπικούς θεσσαλικούς αγώνες δίνουν οι αναφορές αρχαίων συγγραφέων και ποιητών, οι επιγραφές και τα νομίσματα. Ήδη από τον 5ο αι. π.Χ. στη Θεσσαλία διεξάγονταν αγωνίσματα που είχαν σχέση με την εκτροφή των αλόγων και την ιππική δεξιότητα των Θεσσαλών, όπως τα ταυροθήρια. Στο πλαίσιο αυτό, εκτίθενται κυρίως ενεπίγραφες στήλες, που αποτελούν πολύτιμες πηγές πληροφοριών σχετικά με τα είδη αγωνισμάτων καθώς και τη συμμετοχή των Θεσσαλών σ' αυτά.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο ζήτημα των ταφικών πρακτικών στο θεσσαλικό χώρο. Τα ευρήματα, τεφροδόχα αγγεία και κτερίσματα, από τους τύμβους με καύσεις νεκρών, που ανασκάφηκαν στο Ομόλιο και την Κραννώνα, αποτελούν σιωπηλοί μάρτυρες των τελετουργιών που σχετίζονται με την ταφή του νεκρού.

Ένα άλλο θέμα που θίγεται στην ενότητα είναι η ζωή της γυναίκας. Οι επιτύμβιες στήλες, που παρουσιάζονται, φωτίζουν τη θέση και τη σημασία της μέσα στην οικογένεια, τις οικιακές ασχολίες και την ανατροφή των παιδιών. Κάτοπτρα, μυροδοχεία, πυξίδες και κοσμήματα συμπληρώνουν την εικόνα της ευμάρειας, γυναικείας καλαισθησίας αλλά και ματαιοδοξίας.

Επόμενη στάση στο ταξίδι μας στην Ελληνική Ιστορία ήταν τα Ελληνιστικά και Ρωμαϊκά Χρόνια.

Στις αρχές του 4ου αι. π.Χ. η Θεσσαλία ταλανίζεται από αδιάκοπες εμφύλιες συγκρούσεις των κρατιών γενών της, δίνοντας πρόσφορο έδαφος στην ανερχόμενη δύναμη του Βασιλείου της Μακεδονίας, υπό τον Φίλιππο Β' (359-336 π.Χ.), να επέμβει και τελικά να κυριαρχήσει στην περιοχή. Η παρουσία των Μακεδόνων θα διαρκέσει μέχρι και το α' μισό του 2ου αι. π.Χ. και η Θεσσαλία θα αποτελέσει πεδίο στρατιωτικών αντιπαραθέσεων ανάμεσα στους Μακεδόνες και τους Ρωμαίους. Η στάση των θεσσαλικών πόλεων απέναντι στους δύο αντιπάλους μεταβαλλόταν κατά πε-

ρίπτωση, σε συνδυασμό και με την επέμβαση άλλων ξένων δυνάμεων, όπως των Αιτωλών. Οι επιγραφές, που εκτίθενται στο Μουσείο, φωτίζουν πτυχές αυτής της ταραχώδους κατάστασης στο θεσσαλικό χώρο, η οποία θα καταλήξει στην οριστική κατάκτησή του από τους Ρωμαίους, με τη μάχη της Πύδνας, το 167 π.Χ. Από την άλλη πλευρά, η οικονομία, το εμπόριο και η τάση για τρυφή ζωή ακολουθούν τους δικούς τους κανόνες, όπως φανερώνουν τα σχετικά ευρήματα.

Τα πορτρέτα αυτοκρατορικών χρόνων καθώς και αντικείμενα κατασκευασμένα από τον «πράσινο θεσσαλικό λίθο» έρχονται να ρίξουν φως στη νέα κατάσταση πραγμάτων, έτσι όπως αυτή διαμορφώνεται από τον 2ο αι. π.Χ. και μετά.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στις λατρείες, σημείο αναφοράς στη ζωή των ανθρώπων. Η Απόλλωνια Τριάδα, δηλαδή ο Απόλλων και η Άρτεμις με τη μητέρα τους, τη Λητώ, φαίνεται ότι ήταν από τις σημαντικότερες προστάτιδες θεότητες που λατρεύονταν στη Θεσσαλία. Μεγάλη εξάπλωση είχαν, επίσης, η λατρεία του Ασκληπιού, της Αφροδίτης, της Εν(ν)οδίας, της Εκάτης, του Ποσειδώνος και των λεγόμενων Ανατολικών θεοτήτων, δηλαδή της Μητέρας των Θεών-Κυβέλης, της Ίσιδας και του Σάραπη.

Ξεχωριστή θέση κατέχει η υποενοότητα που πραγματοποιείται την παρουσία των δύο αρχαίων θεάτρων στη Λάρισα, Α' και Β', που υπήρξαν τόποι θεατρικών δρώμενων, μουσικών αγώνων, θηριομαχιών και μονομαχιών, αλλά πιθανότατα και χώροι συνέλευσης του Κοινού των Θεσσαλών, σηματοδοτώντας τη δημόσια ζωή της πόλης.

Επόμενος σταθμός, τα Παλαιοχριστιανικά Χρόνια. Η εμφάνιση του χριστιανισμού στη Θεσσαλία συνοδεύεται από την εγκατάλειψη των αρχαίων ιερών όπως επιβεβαιώνει το επαναλαξευμένο επίκρανο παραστάδας από τη βασιλική της οδού Κύπρου στη Λάρισα. Αρχιτεκτονικά μέλη παλαιοχριστιανικών ναών, τοιχογραφίες, επιγραφές, αντικείμενα λειτουργικού εξοπλισμού παρουσιάζουν τη θρησκευτική τέχνη της εποχής, ενώ χαρακτηριστικά είναι τα ευρήματα από τη βασιλική του Αγίου Αχιλλίου, που ενισχύουν την ταύτιση του ναού με τον ομώνυμο άγιο, προστάτη και μητροπολίτη της πόλης.

Τα ψηφιδωτά δάπεδα που εκτίθενται προέρχονται από πολυτελείς ιδιωτικές οικίες και λουτρικά κτίσματα της Λάρισας, με παραστάσεις εθνικού περιεχομένου και κυρίαρχο θέμα το Διόνυσο. Επιπλέον, παρουσιάζονται αντικείμενα από την καθημερινή ζωή και την οικονομία της περιόδου, κυρίως οικιακά σκεύη, νομίσματα, εμπορικοί αμφορείς και στοιχεία για τα κάστρα και την άμυνα.

Προτελευταία ενότητα που γνωρίσαμε ήταν η ένδοξη Βυζαντινή Περίοδος. Η βυζαντινή τέχνη στις θεσσαλικές πόλεις-κάστρα και την ευρύτερη περιοχή τους, παρουσιάζεται μέσα από αντιπροσωπευτικά έργα της αρχιτεκτονικής γλυπτικής και της επιτοίχιας ζωγραφικής των εκκλησιαστικών κτιρίων στη Λάρισα, το Όρος των Κελλίων, την Κρήνη Τρικάλων και άλλες θέσεις. Η διοικητική οργάνωση της περιφέρειας αντανακλάται στην ενεπίγραφη στήλη του πρωτοσπαθάρου Ευστάθιου των αρχών του 11ου αι., από την επισκοπή της Βέσαινας, στην περιοχή της Αγιάς. Η εικόνα του επιπέδου διαβίωσης των Θεσσαλών της βυζαντινής περιόδου ολοκληρώνεται με την έκθεση κοσμημάτων που αποτέλεσαν κτερίσματα τάφων, καθώς και την παράθεση αντιπροσωπευτικών δειγμάτων από την τοπική εφωαλωμένη κεραμική.

Τελευταία ενότητα του Μουσείου που γνωρίσαμε ήταν η Οθωμανική Περίοδος. Η Θεσσαλία της οθωμανικής περιόδου, οργανωμένη σε κοινότητες, καταφέρει να διαφυλάξει την πολιτισμική της ελληνοχριστιανική κληρονομιά. Δείγματα θρησκευτικής έκφρασης των χριστιανών διαφαίνονται στις τοιχογραφίες και το τέμπλο από το Πολυδένδρι, καθώς και στις εκκλησιαστικές εικόνες από τη Λάρισα και την Ασπροκκλησιά Καλαμπάκας, μεταξύ των οποίων ξεχωρίζουν δύο αμφιπρόσωπες εικόνες από την Κρανιά Ολύμπου.

Η οθωμανική και η εβραϊκή παρουσία υπογραμμίζονται μέσα από αντίστοιχες επιτύμβιες στήλες, ενώ εκτίθενται και δύο κιονόκρανα από το τζαμί του Χασάν Μπέη στη Λάρισα, χαρακτηριστικά της οθωμανικής τεχνολογίας. Η οικονομική ευρωστία των Αμπελακίων, λόγω του εμπορίου των κόκκινων νημάτων, αντιπροσωπεύεται από τοιχογραφίες των αρχοντικών, ενώ νομισματικοί θησαυροί επισημαίνουν την διακίνηση ποικίλου χρήματος σε όλη τη Θεσσαλία.

Μετά την τόσο ενδιαφέρουσα μας περιήγηση στο Διαχρονικό Μουσείο, είχαμε ολιγόωρο ελεύθερο χρόνο για να γνωρίσουμε τη Λάρισα.

Αρχιμ. Ιωακείμ Οικονομικός
Ιεροκήρυξ Ι. Μ. Κίτρους

φων, καθαιρέθηκε, γιατί συμμετείχε σε μία συνωμοσία εναντίον του Αυτοκράτορος Αλεξίου Γ' του Μεγάλου Κομνηνού. Μετά την καθαίρεσή του, εξορίστηκε στην Ιερά Μονή της Παναγίας Σουμελά όπου και πέθανε τον ίδιο χρόνο.

Μετά τον Νήφωνα, έχουμε τον Ιωσήφ Λαζαρόπουλο (1364 - 1368), ο οποίος προτίμησε την ησυχία του Μοναστηριού. Τον διαδέχτηκε ο Θεοδόσιος το 1370, αδελφός του κτήτορος της Ιεράς, Πατριαρχικής, Βασιλικής και Σταυροπηγιακής Μονής Διονυσίου του Αγίου Όρους, τον οποίο και βοήθησε, ενώ ο Μητροπολίτης Τραπεζούντος Δωρόθεος κατά την Σύνοδο Φεράρας - Φλωρεντίας υπογράφει την Ένωση των Εκκλησιών και ως εκπρόσωπος του Μητροπολίτου Καισαρείας.

Μια σημαντική εκκλησιαστική προσωπικότητα που κατάγεται από την Τραπεζούντα, είναι ο Μητροπολίτης Νικαίας και μετέπειτα Καρδινάλιος Βησσαρίων. Αρχοντας στους τρόπους και στην καταγωγή, άριστος γνώστης της Θεολογίας και της ελληνικής φιλοσοφίας, εξελέγη Μητροπολίτης Νικαίας. Ο Βησσαρίων έλαβε μέρος στην Σύνοδο της Φεράρας - Φλωρεντίας. Εκεί ασπάστηκε το Ρωμαιοκαθολικό Δόγμα, έγινε Καρδινάλιος και του δόθηκε ο ψιλός τίτλος του "Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως". Η πλούσια Βιβλιοθήκη του βρίσκεται στην περιφέρηη Μαρκανή Βιβλιοθήκη της Βενετίας.

Η Τραπεζούντα, τόσο ως έδρα της Αυτοκρατορίας των Μεγαλοκομνηνών, όσο και ως έδρα της ομώνυμου Μητροπόλεως, στολίστηκε και με σημαντικά μνημεία, τα οποία σήμερα υπάρχουν και διακηρύττουν τα περασμένα, αλλά όχι χαμένα της Ρωμαιοσύνης. Το πρώτο και σημαντικότερο μνημείο είναι ο Ναός της Αγίας Σοφίας έργο του 13ου αιώνας. Λειτουργήσε ως Ναός μέχρι τον 17ο αιώνα, οπότε μετατράπηκε σε Τζαμί, ενώ σήμερα είναι Μουσείο. Σημαντικό Χριστιανικό Μνημείο, είναι η Εκκλησία της Παναγίας της Χρυσοκεφάλου. Σύμφωνα με την περιγραφή του Τραπεζούντος Χρυσάνθου, ονομάστηκε έτσι από την ψηφιδωτή εικόνα της Παναγίας, όπου το κεφάλι της ήταν στολισμένο με ψηφίδες χρυσού. Στον Ναό αυτό υπήρχε ο Τάφος του Αυτοκράτορος Αλεξίου του Δ' (1417 - 1447). Μετατράπηκε σε Τζαμί και με τις ονομασίες Ορτά Χισάρ, Μπουγιούκ, ή Φετίχ Τζαμί.

Σημαντικός Ναός της Τραπεζούντος ήταν του Αγίου Ευ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΑΡΧΙΕΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Μέσα από την φιλόξενη και σημαντική εφημερίδα "ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ" του δραστήριου Συλλόγου της Νέας Τραπεζούντος "Ο ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ", θα ήθελα να παρουσιάσω σε συνέχειες, ορισμένες από τις σημαντικότερες Εκκλησιαστικές επαρχίες, που δραστηριοποιήθηκαν και έλαμψαν στον ιστορικό και Ελληνικό Πόντο, σε όλη την διάρκεια της Ρωμαϊκής παρουσίας στα αγιασμένα εκείνα χώματα, πριν τα εγκαταλείψουν οι πρόγονοί μας, ένα βράδυ κυνηγημένοι και διωγμένοι από τον τόπο τους. Αυτές οι Εκκλησιαστικές Επαρχίες που ανήκουν στην μαρτυρική Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, μπορεί να μην έχουν σήμερα ποιμνίο, μπορεί οι καμπάνες των Εκκλησιών να μην χτυπούν, μπορεί να μην τελείται η Θεία Λειτουργία, εν τούτοις παραμένουν ζωντανές και εν ενεργεία στο "Συνταγμάτιο" όπως λέγεται της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως. Αυτό το κάνουμε για να μην ξεχνάμε. Αυτό που μας κρατά με τις ρίζες είναι το παρελθόν, το οποίο είναι χρήσιμο για το παρών και μέλλον του Γένους. Ας μην ξεχνάμε, ότι σε λίγα χρόνια συμπληρώνονται εκατό χρόνια από την καταστροφή και τον άδικο ξεριζωμό των ελληνικών πληθυσμών από τις πατρογονικές τους εστίες, ύστερα από 4000 χρόνια ζωής και παρουσίας εκεί.

Αυτήν την περιήγηση θα την ξεκινήσουμε με την κορυφαία Μητρόπολη του Πόντου και του Πατριαρχείου μας, που είναι η Μητρόπολη Τραπεζούντος.

Μια από τις σημαντικότερες πόλεις του Ελληνικού και Ιστορικού Πόντου και όλης της Ανατολής, είναι η Πρωτεύουσα των Μεγάλων Κομνηνών, η Τραπεζούντα. Χτισμένη στις ακτές της Μαύρης Θαλάσσης ή Ευξείνου Πόντου, αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί και σήμερα μια από τις μεγαλύτερες πόλεις της σύγχρονης Τουρκικής Δημοκρατίας. Η ιστορία της χάνεται στα βάθη των αιώνων. Ιδρύθηκε τον 7ο αιώνα π. Χ. από Έλληνες της Σινώπης. Κατέστη αποικία των Μιλησίων μαζί με την Κερασούντα και τα Κοτύωρα την σημερινή Ορντό.

Ο ιστορικός της αρχαιότητας Ξενοφών στο έργο του "Κύρου ανάβασις" περιγράφει την Κολχική Τραπεζούντα ως αποικία της Σινώπης. Αργότερα οι Τραπεζούντιοι ίδρυσαν αποικίες σε διάφορα μέρη του ελληνισμού, όπως στην Χερσόνησο της Ερυθραίας της Μικράς Ασίας, στην Χερσόνησο του Ταύρου, και στην Αρκαδία της Πελοποννήσου. Για την Νέα Τραπεζούντα της Αρκαδίας, ο Πausanias μας διασώσει την εξής πληροφορία: "Οι πρώτοι κάτοικοι της Αρκαδικής Τραπεζούντος, ήταν αναμφίβολα άποικοι της Μητροπολιτικής Τραπεζούντος. Οι κάτοικοι της διατήρησαν την αγάπη και την αφοσίωσή τους στην πατρίδα, μέχρι την καταστροφή της νέας τους πατρίδος. Με την έναρξη του Πελοποννησιακού πολέμου, ο Στρατηγός Επαμεινώνδας προσπάθησε να ενώσει όλους τους Αρκάδες σε μία συμμαχία εναντίον των Σπαρτιατών, οχυρώνοντάς τους στην Μεγαλόπολη. Οι Τραπεζούντιοι όμως, μη μπορώντας να ενωθούν με τους άλλους Αρκάδες, αφού καταστράφηκε η νέα τους πόλη, γύρισαν στην Μητροπολιτική Τραπεζούντα, όπου οι κάτοικοι τους δέχτηκαν ως πατριώτες και συγγενείς".

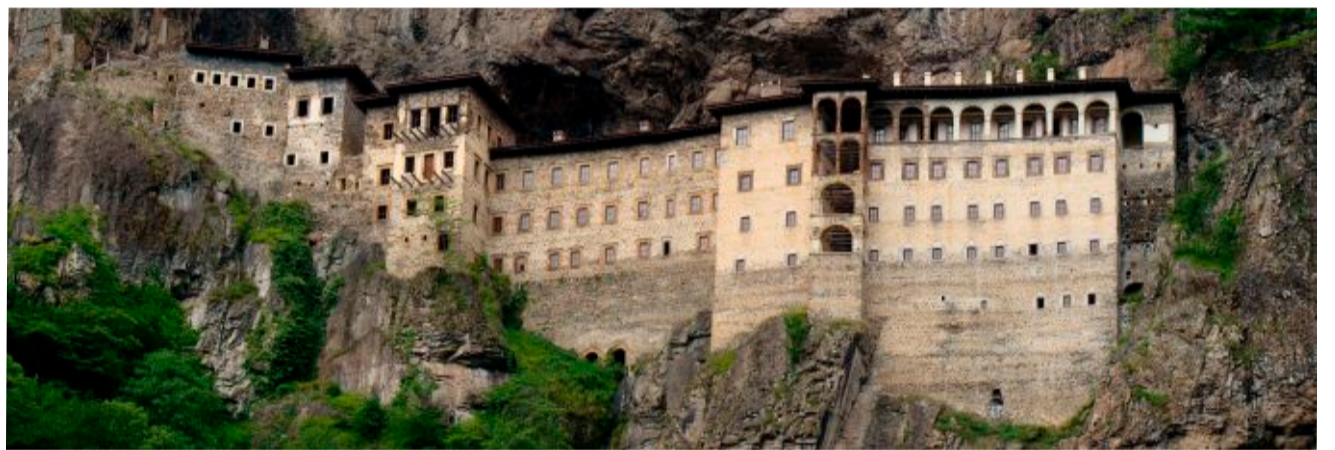
Ο Χριστιανισμός στα μέρη εκείνα, διαδόθηκε ήδη από τα αποστολικά χρόνια. Πληροφορίες για τον εκχριστιανισμό του Πόντου, αντλούμε από τις Πράξεις των Αποστόλων και από την Α' Καθολική Επιστολή του Πέτρου. Διαβάζουμε στις Πράξεις: "Τη ίδια διαλέκτω ημών, Πάρθοι και Μηδοί και Ελαμίται και οι κατοικούντες την Μεσοποταμίαν, Ιουδαίαν τε και Καππαδοκίαν, Πόντον και την Ασίαν, Φρυγίαν τε και Παμφυλίαν....", ενώ στην Α' Καθολική Επιστολή του Πέτρου διαβάζουμε: "Πέτρος Απόστολος, Ιησού Χριστού ε-

κλεκτοίς παρεπιδήμοις διασποράς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ασίας, Βιθυνίας κατά πρόγνωσιν Θεού....".

Η παράδοση θέλει την διάδοση του Χριστιανισμού τόσο στον Απόστολο Πέτρο, όσο και στον Ανδρέα, ο οποίος περιόδευσε σε εκείνα τα μέρη μέχρι να φτάσει στα μέρη του Βοσπόρου, όπου έπηξε θυσιαστήριο. Μάλιστα οι Τραπεζούντιοι διέσωζαν από στόμα σε στόμα, μέχρι και την καταστροφή, ότι κάτω από τον Ιερό Ναό του Αγίου Γρηγορίου, υπήρχε το σπήλαιο όπου ο Απόστολος Ανδρέας έπηξε το θυσιαστήριο.

Στην αρχή η Εκκλησία της Τραπεζούντος, υπήγετο ως Επισκοπή στην Μητρόπολη Νεοκαισαρείας. Από τον 8ο αιώνα και μετά όπου η πόλη εξελίχθηκε σε μεγάλο εμπορικό κέντρο της Αυτοκρατορίας, επηρέασε θετικά την εξέλιξη της μέχρι τότε Επισκοπής και να αναδειχθεί σε Μητρόπολη, χαρακτηρισμένη και ως Αρχιεπισκοπή κατά τον 8ο και 9ο αιώνα.

Μετά την κατάληψη της Κωνσταντινουπόλεως από

τους Φράγκους το 1204, η Τραπεζούντα ως Πρωτεύουσα της ομώνυμης Αυτοκρατορίας των Μεγάλων Κομνηνών, αποκτά νέα προνόμια.

Οι Μεγάλοι Κομνηνοί, σε όλη την διάρκεια της Αυτοκρατορίας τους, προσπάθησαν να αποσπάσουν την Μητρόπολη από τον Οικουμενικό Θρόνο, χωρίς αποτέλεσμα. Πέτυχαν όμως κάτι άλλο. Σε Σύνοδο που συνεκλήθηκε στην Καλλίπολη της Ανατολικής Θράκης το 1261, αποφασίστηκε ότι η εκλογή του εκάστοτε Μητροπολίτου Τραπεζούντος να γίνεται στην έδρα του, τη προτάσει των επιφανών κατοίκων της πόλεως, και με την παρουσία κάποιου Πατριαρχικού Επιτρόπου, ενώ η χειροτονία του θα γινόταν στην Κωνσταντινούπολη από τον Πατριάρχη, τον οποίο και θα μνημόνευε σε κάθε Θεία Λειτουργία. Αυτά τα προνόμια, έγιναν σεβαστά σε όλη την υπόλοιπη ιστορική πορεία της Μητροπόλεως Τραπεζούντος, μέχρι και τον τελευταίο Μητροπολίτη Τραπεζούντος Χρυσάνθο. Έκτοτε ο Μητροπολίτης Τραπεζούντος τιτλοφορείται "Υπέρτιμος και έξαρχος πάσης Λαζικής", ενώ εντός των ορίων της Μητροπόλεως του προσφωνείται "Παναγιώτατος".

Σημαντικός είναι και ο κατάλογος των Επισκόπων της Μητροπόλεως Τραπεζούντος. Ενδεικτικά αναφέρουμε τον Δόμνο ο οποίος πήρε μέρος στην Α' Οικουμενική Σύνοδο της Νικαίας το 352. Τον Ατάρβιον τον 5ο αιώνα και τον Αντίπατρο τον 6ο αιώνα,, ενώ από τον 8ο αιώνα έχουμε τον πρώτο Μητροπολίτη Τραπεζούντος Χριστοφόρο.

Με την ίδρυση της Αυτοκρατορίας των Μεγάλων Κομνηνών το 1204, έχουμε τον Νήφωνα, που έλαβε μέρος στην Σύνοδο της Κωνσταντινουπόλεως το 1350 εναντίον των Βαρλαάμ και Ακινδύνου. Ο Μητροπολίτης όμως Νή-

γενίου του μάρτυρος και προστάτου της πόλεως. Ο Ναός είναι χτισμένος επάνω σε λόφο κι εκεί φυλάσσονταν τα Ιερά Λείψανα του Αγίου. Μετά την κατάληψη της Τραπεζούντος, από τους Οθωμανούς, το 1461, ο Ναός μετατράπηκε σε Τζαμί με την ονομασία Γενί Τζουμά Τζαμισί.

Σημαντική θέση στην εκκλησιαστική ιστορία της Μητροπόλεως Τραπεζούντος, αποτελούσαν και τα Μοναστήρια. Από αυτά ξεχωρίζουμε της Παναγίας της Θεοσκεπάστου κτίσμα του 14ου αιώνας, στην οποία σώζεται μέχρι και σήμερα ο τάφος του Μητροπολίτου Τραπεζούντος Κωνσταντίνου. Το καύχημα όμως όλου του Ποντιακού Ελληνισμού, είναι η Παναγία η Σουμελά, η οποία ανήκε στην δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Άλλα ξακουστά Μοναστήρια, ήταν του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου του Βαζελώνος, και του Αγίου Γεωργίου του Περιστερεώτα. Σήμερα αυτά τα Μοναστήρια, λειτουργούν ως μουσειακοί χώροι.

Η Μητρόπολη Τραπεζούντος, έπαψε να υφίσταται διοικητικά το 1923 με την καταστροφή και την ανταλλαγή των πληθυσμών. Ο τελευταίος Μητροπολίτης ήταν ο Χρυσάνθος Φιλίππιδης, ο μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών. Από τότε ο Θρόνος της Ιστορικής αυτής Εκκλησίας παραμένει κενός. Μακάρι να δούμε σύντομα από το Σεπτέ Κέντρο της Ορθοδοξίας μας, το Οικουμενικό Πατριαρχείο να εκλέξει Επίσκοπο και Μητροπολίτη Τραπεζούντος, ώστε να συνεχιστεί η χρυσή αλυσίδα των Επισκόπων της ιστορικής και μαρτυρικής αυτής Εκκλησίας. Μία επίσκεψη στην Τραπεζούντα, θα μας αναγεννήσει και θα μας κάνει να νιώσουμε την ιστορία και τον πολιτισμό μας, ένα πολιτισμό τον οποίο δεν έχουμε δικαίωμα να τον απεμπολήσουμε, διότι τότε "κρίτες θα μας δικάσουν, οι αγέννητοι οι νεκροί.

Από το άρμπουμ της Τραγιάς

Φωτογραφικό ταξίδι στο χρόνο μέσα από το πλούσιο φωτογραφικό αρχείο του συλλογού μας

Αφιέρωμα στην συμπλήρωση των 90 χρόνων από την ίδρυση της Νέας Τραπεζούντας

1.

2.

3.

4.

Φώτο 1: Γενική συνέλευση των κατοίκων του χωριού στις αρχές της δεκαετίας του 1930
Φώτο 2: Το πρώτο Δημοτικό Σχολείο της Νέας Τραπεζούντας, που κτίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1930 στη θέση που είναι σήμερα το πρώην Κοινοτικό κατάστημα.
Φώτο 3: Προσωπική εργασία των κατοίκων του χωριού και άνοιγμα θεμελίων για την ανέγερση του Δημοτικού Σχολείου το 1950.
Φώτο 4: Αναμνηστική φωτογραφία των κατοίκων του χωριού μετά τη Θεία Λειτουργία, έξω από το χώρο της παλιάς εκκλησίας της Ζωοδόχου Πηγής.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έν Αθήναις
τῆ 24 Αὐγούστου 1951

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἀριθμὸς φύλλου 236

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἀναγκαστικοὶ Νόμοι

Α. Ν. 1916. Περὶ ρυθμίσεως θεμάτων ἀφορρόντων τῆν Διαδυνῆ Ἐκδόσειν Θεσσαλονίκης καὶ κυρώσεως τῶν ἐπ' ἀριθ. 836 καὶ 887)1951 Πράξεων τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. 1

Διατάγματα

Περὶ ἐγκρίσεως παραχωρήσεως δωρεάν οὐκωδίου τοῦ Δήμου Χίου διὰ τὴν ἀνάγεισιν ἐπ' αὐτῷ κτηρίου πρὸς ἐπέτασιν τοῦ Ὑγειονομικοῦ Κέντρου καὶ Πολυτεχνείου. 2

Περὶ ἀποσπάσεως τοῦ συνοικισμοῦ Νέα Τραπεζοῦς ἐκ τοῦ Δήμου Καταρίνης καὶ ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ εἰς ἰδίαν Κοινότητα. 3

Περὶ τοῦ ἀποδοτέου εἰς τὰς Κοινότητας Ἀγάτης καὶ Φοίνικας τοῦ Νομοῦ Κοζακίων ποσῶ ἐκ τῶν χρηματικῶν ὑπολοίπων οἰκονομικοῦ ἔτους 1949—50 τῶν Κοινοτήτων Κόμης καὶ Πυσειδωνίας, λόγω ἀναγνωρίσεώς των εἰς ἰδίαν Κοινότητα. 4

Περὶ προαγωγῆς τοῦ μονοταξίου δημ. σχολείου Μισσίνης τῆς ἐκπαίδ. περιφ. Ἰωννίνων εἰς 2)ξίον 5

Περὶ ἐπιτελέσεως τῶν διατάξεων τοῦ ἀπὸ 7-5-1932 Διατάγματος περὶ τῶν ἀποσκευῶν τῶν ἐκ τῆς ἑλληδοπῆς προερχομένων ἐπιβατῶν εἰς τὴν Τελωνεῖον Ἑλλάδων 6

Περὶ καταργήσεως κρατήσεων ἐπὲρ Μ.Τ.Π.Υ. 7

Περὶ χρηρηγήσεως ἀμοιβῆς εἰς δικηγόρους Δήμων ἐκτελεστικῆς καὶ χρέη πληρεξουσίου τῶν Ἐπιτροπῶν Ἐκμεταλλεύσεως ἠλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων Δήμων Χανίων, Ἀλεξ)πόλεως, Ἡρακλείου, Εἰάνθης, Καβάλας, Ρεθύμνου καὶ Καστορίας. 8